

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת בהעלותך – נחמה לדורות – שנת תשע"ט.

פרשת בהעלותך – החצוצרות של משה רבינו – שנת תשפ"א.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ברוריה בת מלכה
ציפורה פייגא בת הדסה
רונית בת מזל
וועלוועל וואלף זאב בן לאה
סיגלית בת ציפורה
איתי בן אהובה
אורי בת ורד
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה
אריה יהודה בן רחל

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון בת שרה וב"ב
תומר בן פלורנס
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

כ"כ ניתן לתרום בכל מכשירי 'קהילות' בקופה
'ע"ש 'ברוך שאמר

פרשת נשא – נחמה לדורות – שנת תשע"ט.

לעילוי נשמת

אורן חמו בן זהרי
שמעון ניסים בן טויה
בנימין כהן בן יעקב
רחל בת נחמה
יצחק קדוש בן מסעודה
אייל בן יעל יולנדה
משה בן בנימין
מרדכי יעקב בן אברהם אליהו
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
יצחק בן שאול
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
עמנואל בן שפרה
ניר בן פלורנס
ת.נ.צ.ב.ה

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה טו, אות ו} – **מה פתוב למעלה מן הענין** [לפני פרשת בהעלותך], **שנאמר (במדבר ז, א ב):** ויהי ביום פלות משה, ויקריבו נשיאי ישראל, ואחר כך: **דבר אל אהרן בהעלתך את הנרות. זה שאמר הפתוב (תהלים לד, י):** יראו את ה' קדשו פי אין מחסור ליראיו. **את מוצא למעלה אחד עשר שבטים הקריבו ושבט אפרים הקריבו, וכל הנשיאים הקריבו חוץ מנשיאו של לוי, ומי היה נשיאו של לוי, זה אהרן, שנאמר (במדבר יז, יח):** ואת שם אהרן תכתב על מטה לוי, ואהרן לא הקריב עם הנשיאים, וזה אומר אוי לי שמה בשבילי אין הקדוש ברוך הוא מקבל שבטו של לוי, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לה אמר לו לאהרן אל תתירא לגדולה מזו אתה מתקן. **לכה נאמר: דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות. הקרבנות, כל זמן שבית המקדש קיים הם נוקמים, אבל הנרות לעולם (במדבר ח, ב):** אל מול פני המנורה יאירו, וכל הכרקות שנתתי לה לברך את בני, אין בטליו לעולם.

שאלה ראשונה שצריכה ביאור, למה צריך הקב"ה לומר לו "חייך, שלך גדולה משלהם" – הוא לא ביקש דבר גדול יותר, אלא ביקש להקריב את קרבנות הנשיאים כמו כולם. ולכן, לכאורה, היה צריך לומר לו "חייך, שלך כשלהם!"

עוד יש לשאול, מה פירוש 'חייך' – וכי הקב"ה נשבע בשמו של אהרן?

שאלה נוספת, ולמה חלשה דעתו של אהרן דוקא כאן ולא כאשר הביאו הנשיאים שש עגלות צב?

אומר **הסוכת דוד** – ובשלמא מה שלא היו בעצה להביא ולהשתתף נמי בהשש עגלות צב, זהו ניחא, שהרי חשבו ורצו לשאת הכל בכסף לגודל קדושת המשכן ואם הם ישתתפו בעגלות ג"כ, א"כ זהו יהיה זלזול מהם בקדושת המשכן שיראו לכל שאינם רוצים לטרוח בעבודת המשכן שיראו לכל שאינם רוצים לטרוח בעבודת המשכן, אבל בקרבנות שבאו מחמת שמחת בנין המשכן למה לא השתתפו ג"כ הם את עצמן בזה כשראו שכולם הביאו קרבנות חינוך אז ג"כ הם היו צריכין להביא ולא יחלש דעתם עליהם, וג"כ דאם לא יביאו זהו יהיה נראה שהם אינם שמחין בזה, וא"כ לכאורה היה להם מצוה להביא.

לכאורה, למה לא הביא אהרן גם הוא קרבנות ברגע שראה את כולם מביאים?

אומרים חז"ל, ברגע שהוא ראה ששבט אפרים הביאו אז הוא כבר לא יכל להביא כי לא מביאים יותר מי"ב קרבנות. ממילא, הוא הבין שלא מקריבים יותר והוא לא נמצא בין המקריבים.

הכל טוב ויפה. אז למה הוא לא ביקש רשות מהקב"ה להקריב גם הוא?

כותב **הרמב"ן** [במדבר ז, ב] – "... ואחרי כן כללם כאחד לרמוז כי בעת אחת עלה במחשבתם להקריב החנוכה ולא קדם אחד לחבירו במחשבה ולא בהבאה לפני המשכן ועל זה הזכירם הכתוב לכולם בהשוואה".

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בהעלותך. הייתי רוצה לעסוק היום בנושא המנורה, אבל תחילה נפתח בהנהגה טובה שנוהגים בו בני עדות המזרח [למרות שמקורו אצל בני עדות אשכנז] – אמירת מזמור ס"ז בתהלים – **"למנצח בנגינת מקמור שיר"**; בני עדות המזרח נוהגים לומר אותו פעמיים ביום – פעם א' בשחרית ופעם שניה במנחה. השוני בין מנהג הספרדים לאשכנזים הוא, שבני עדות המזרח נוהגים לומר את המזמור הזה בצורת המנורה. מקור הדברים מובא בספרו של הרוקח **יראת אל**;

כותב הרוקח – המזמור הזה וכל זה עם המנורה רומז לעניינים גדולים, ויש בו סגולות רבות והיה דוד המלך ע"ה נושא זה המזמור כתוב ומצויר במגיניו כצורת מנורה כשהיה יוצא למלחמה והיה נוצח אותם ונופלים לפניו אויביו. ואמרו חכמים בעלי הקבלה כל מי שיראה זה המזמור בכל יום מצויר כצורת מנורה, ימצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם, ואם הוא מצויר על ארון הקודש יגן בעד גזירה רעה לקהל. ואמרו חכמים ז"ל, כל מי שמתפלל אותו זה המזמור כמנורה בכל יום בהנץ החמה, לא יקרה לו שום גזירה רעה ויהיה חשוב לפני בורא עולם ית' הקב"ה כאילו הוא מדליק נרות בבית המקדש ויהיה מובטח שהוא בן העולם הבא. וכל האומר אותו אחר ברכת כהנים בבוקר בשבעה שבועות של ימי הספירה לא יקרה לו שום נזק בכל השנה כולה ויהיה מצליח במעשיו וכו' וכמו כן כל הקורא אותם בכוונה שיכוון בו, וכל האומר אותו שבעה פעמים בדרך ויכוין כי ילך לשלום ולהצלחה.

וכתב האבודרהם [סדר שחרית של חול] – ויש מקומות שנוהגין לומר בכל יום מימות העומר, מזמור שיר אלקים יחננו ויברכנו, מפני שיש בו מ"ט תיבות חוץ מן הפסוק הראשון שהוא פתיחת המזמור, והם כנגד מ"ט ימי העומר ועוד יש בו שבעה פסוקים חוץ מן הפס' הראשון, והם כנגד ז' שבועות, ובמקצת מקומות אומרים אותו בכל יום, מפני שנקרא 'מזמור המנורה', והקורא אותו בכל יום נחשב כמדליק המנורה הטהורה בבית המקדש, וכאילו מקבל פני שכינה, כי תמצא בו ז' פסוקים כנגד שבעה קני המנורה, וגם יש בו מ"ט תיבות כנגד מנין הגביעים והכפתורים והפרחים והנרות שבשבעה קני המנורה שעולין למנין מ"ט. כיצד? גביעים כ"ב, פרחים תשעה, כפתורים י"א, נרות שבעה – ס"ה מ"ט. ופסוק ראשון יש בו ארבע תיבות, כנגד מלקחיה ומחתותיה, מלקחיה תרי ומחתותיה תרי.

עכ"ד.

פותחת הפרשה: {ח, א} **וידבר ה' אל משה לאמר:** {ב} **דבר אל אהרן ואמר אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות:** {ג} **ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה:** {ד} **וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה הוא כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה.**

אומר **רש"י** – **בהעלתך**. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנכה, לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך, שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

שאלת השאלה – אז למה בחודש שבו נחנך המשכן לא אומרים תחנון, וביום שבו נחנך בית המקדש כן אומרים?

אומר שלמה המלך: (ש"ה ש ה, א) **בְּאֵתִי לִגְנֵי אַחֲתֵי כְלָה אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי אֶקְלוּ רְעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים;**

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יג, אות ב} - **אֲרִיתִי מוֹרִי וגו', אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹסֵפִי: שְׁלֹשָׁה דְבָרִים כְּתוּבִים כָּאן: אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׁמִי, אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי, שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה דְבָרִים שֶׁעָשׂוּ הַנְּשִׂאִים שְׁלֹא כַהֲגֵן וְקָבְלָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָלוּ הֵן: בְּכָל מְקוֹם אֵין הַיְחִיד מִתְנַדָּב בְּקִטְרֶת, וְהַנְּשִׂאִים הִבִּיאוּ, (במדבר ז, יד): כֹּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קִטְרֶת. בְּכָל מְקוֹם אֵין הַיְחִיד מְבִיא חֲטָאת אֲלָא אַחַר יְדִיעַת חֲטָאוֹ², וְאָלוּ הִבִּיאוּ שְׁעִיר שְׁלֹא בַחֲטָא. בְּכָל מְקוֹם אֵין קָרְבַּן יְחִיד דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבֵת, וְכָאן קָרְבַּן יְחִיד דּוֹחָה אֶת הַשְּׁבֵת. הָא לְמַדְנּוּ כַּמָּה קָרְבַּן נְשִׂאִים חֲבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.**

אם ככה, שימו לב כמה דברים עשו הנשיאים שאין היתר לאף א' לעשותם ובכל זאת התיר הקב"ה לנשיאים לעשותם – הביאו שעיר חטאת – ללא חטא. הביאו קטורת – יחיד, ובנוסף – הקריבו בשבת!

אמר אהרן – "גם אני רוצה היתר לעשות את הדברים האלה!" – אבל הקב"ה לא נתן לו אישור לעשותם ואמר לו: "חייך, שלך גדולה משלהם"; שואל הסוכת דוד, לא מובן, מה היתה הבעיה של אהרן – הוא לא הרגיש את הצורך להביא קרבן בבת אחת כמו שאר הנשיאים – נו, אז מה קרה?! – לא הרגשת קודם – תעשה עכשיו 'ריגוש מחודש' ☺ - לאחר שסיימו הנשיאים להקריב את קרבנם, תבקש לקב"ה 'בקשה חריגה' – "תן לי להקריב כמותם" – אבל הוא לא עשה זאת. ולמה? אומר הסוכת דוד, אם הוא לא הרגיש 'יזומה פנימית' לדבר – זה כבר חיקוי, ובחיקויים הקב"ה לא מעונין;

אומר הסוכת דוד – כשראה שכבר כולם הביאו החנוכה, אז חשב שאין זה ראוי שהוא ג"כ יביא שהרי זהו לא היה במחשבתו כן מתחילה, וא"כ זהו סתם לעשות כמו שהם עושים, א"כ זהו יהיה חסר כבר במעלת שמחת החנוכה מכיון שהוא ושבתו לא חשבו ע"ז מעיקרא, וא"כ תו אין להצטרף אותו במעשה החנוכה שלהם, שנמצא שיהיה שלו במדריגה נמוכה משלהם ולכן תו לא הביא משלו, שאפילו יביא מ"מ לא יהיה בז כח החנוכה כשלהם, שהם עשו זה מחמת עצמן ולא להתדמות למי שהוא, ושלו יהיה זה מעשה דימוי להם וא"א לו לעשות זה תו כמו שעשו הם, ומעשה חיקוי אינו מעשה חשוב.

² ברוך שאמר: שאין דבר כזה להביא קרבן חטאת, מבלי לדעת מה החטא. שהרי צריך להתוודות על החטאת בזמן הבאת הקרבן.

פירוש הדבר, באותו רגע שעלתה בדעתו של נתנאל בן צוער המחשבה להביא את הקרבן¹ - עלתה המחשבה בדעת כל השבטים גם כן להביא קרבן, וכולם ביחד הביאו את הקרבנות. דהיינו, בר"ח ניסן הביאו כל הנשיאים את כל הקרבנות שלהם והניחום לפני המשכן, כאשר כל נשיא הקריב ביומו.

חשבתִי לומר שזה פשט הדברים;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה י, ב} – {ויקרא ט-א} **ויהי ביום השמיני. ותניא: אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ.**

אומר רש"י – **ויהי ביום השמיני.** שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ביום.

כותב המדרש {במדבר רבה, פרשה יג, אות ו} – **ביום הראשון, אמר רבי שמואל בר אבא, מהו ביום הראשון, מן היום הראשון שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאווה לדור עם בריותיו בתחתונים, ראה היאך כתיב בברית יום ראשון (בראשית א, ה): ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, יום ראשון אינו אומר, אלא יום אחד, וכשם שאמר יום אחד יאמר יום שנים יום שלשה, אלא למה אמר יום אחד, שעד שהקדוש ברוך הוא היה יחיד בעולמו נתאווה לדור עם בריותיו בתחתונים, לא עשה כן אלא כיון שהוקם המשכן והשרה בו הקדוש ברוך הוא שכנינו ובאו הנשיאים להקריב, אמר הקדוש ברוך הוא יכתב שביום זה נברא העולם.**

כשרא הקב"ה את העולם, הוא ברא כבר את הכל ביום הראשון ובשאר ימות השבוע הוא הציב כל דבר במקומו – אותו דבר היה עם הנשיאים, אומר הרמב"ן, הביאו כולם את הקרבנות ביום הראשון, וכל נשיא הקריב ביומו במהלך י"ב יום.

א"כ אמר אהרן הכהן, "אם כולם הביאו ביחד ואני לא הרגשתי שום דבר ולא הבאתי – סימן שהקב"ה לא רוצה שאקריב" – אה, אם הקב"ה לא רוצה שתקריב, אז למה חלשה דעתך?!

הייתי רוצה לומר כעת יסוד, שנתחבר אליו בסוף השיעור:

כדי להסביר את הדברים, יש לדעת שהמעשה שעשו הנשיאים הוא מעשה חד פעמי שנחרט לדורות ולא יהיה עוד בעולם – למה?

כבר 3300 שנה לא אומרים תחנון בכל חודש ניסן – ולמה? כי נחנך המשכן בר"ח ניסן. ומתי חנך שלמה המלך את בית המקדש? בח' בתשרי ואז עשו חגיגות שנמשכו גם ליום כיפור – וכי לא אומרים תחנון בח' תשרי?! ודאי שאומרים!

¹ ברוך שאמר: שהוא היה היוזם של ההקרבה ולכן נאמר בו פעמיים 'הקריב'.

עכ"ד.

אומר הש"ך על התורה – [ולמה חלשה דעתו של אהרן הכהן?] כשראה שלא נזכר לא אהרן ולא בניו, מצא עצמו גרוע, ובפרט ממה שאמרו ז"ל (במדבר רבה טו, ו) כשראה שלא הקריב לא הוא ולא שבטו אמר שמא עדיין לא נתכפר לו מעשה העגל, ובסיבתו לא שם בלב של שבטו להביא קרבן כמו ששם בלב של כל אחד ואחד מהנשיאים, והביאו כולם קרבן, כמו שהביא זה כן הביא זה.

הקב"ה מנחם את אהרן ואומר לו "שלך גדולה משלהם";

שואל הרמב"ן – ולא נתברר לי, למה ניחמו בהדלקת הנרות, ולא ניחמו בקטורת בקר וערב, ששיבחו בו הכתוב (דברים לג י): "ישימו קטורה באפרך", ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבטו כלו משרתי אלהינו? ועוד: מה טעם לחלישות הדעת הזו? והלא קרבנו גדול משל נשיאים, שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלואים!

כתוב בחז"ל, שאהרן הכהן היה יכול להיכנס בכל יום לקדש הקדשים; בא יהודי לרב **שטיינמן** זצ"ל ושאל אותו, האם באמת מצינו שנכנסו לקדש הקדשים פעם נוספת מלבד ביום הכיפורים? אמר לו הרב **שטיינמן**, "בשביל מה צריך להיכנס פעם נוספת, והרי יהודי שלומד תורה גדול יותר מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים³ ולכן לא מצינו שהוא נכנס פעם נוספת"

א"כ במה בדיוק ניחמו הקב"ה?

החתם סופר אומר, שנפשו של אהרן חשקה להקריב קרבן נדבה והבטיחו הקב"ה שאתה מדליק ומטיב את הנרות, שאצלו ההדלקה בחינת נדבה שהרי כשרה בזר.

בא הספר **נתיבות דעת** ואומר תירוץ נפלא;

אומר המדרש {תנחומא. בהעלותך אות ג} – **בהעלותך את הנרות. אתה מוצא, שנים עשר שבטים שהקריבו קרבנות לסגנת המזבח, לא הקריב שבט לוי קלום. והיו מצירים ואומרים: למה רחוקנו מהקרבן לסגנת המזבח. משל למה הדבר דומה. למלך שעשה סעודה, והיה קורא בקל יום אמניות. היה לו אוהב אחד שהיה אוהב יותר מדאי, לא קרא אותו עמקם. והיה מיצר לו, שמה יש בלבו של מלך עלי קלום לפיכך לא זמני מפל הסעודות האלו. פיון שעברו כל ימי הסעודה, קרא לאותו אוהב ואמר, לכל בני המדינה עשיתי סעודה, ורק לעצמך אני עושה סעודה אחת בלבד יחידה. לומר, שאוהבי אתה. פה, המלך, זה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. את מוצא שנים עשר שבטים הקריבו לסגנת המזבח, וקבלו הקדוש ברוך הוא, שנאמר: קח מאתם. ושבטו של לוי לא הקריבו. פיון שעברה סגנת המזבח, אמר להם הקדוש ברוך הוא לאהרן ולבניו, כל השבטים עשו לעצמם סגנה, ואתם לעצמכם עשו סגנה.**

מה נימא סוף סוף למה לא הביא עכשיו ג"כ ויהיה זה בגדר נמוך יותר מהם, י"ל א' דא"כ לא תצטרף מעשהו למעשיהם כלל, ב' שאפשר שזהו אינו ראוי לחקות ולהתדמות לאחר, ועיין מש"כ בפ' בראשית (אות ק"א) בשם המהר"ל גבי "והבל הביא גם הוא", כי אין יסוד למעשה זה (היינו לעשות כמו שאחר עשה) כי כל יסוד נבנה על עצמו ולא נבנה על זולתו וכו' לפיכך מעשה כזה אין לו יסוד והוא הבל, והכל נרמז בכתוב שאמר "והבל הביא גם הוא" ולמה צריך לכתוב "גם הוא"? אלא למר לך כי לא היתה כוונתו של הבל רק מה שראה שקין ה' מקריב ה' הוא מקריב ג"כ, מעשה כזה הוא בא ממי שמעשים שלו אין בהם ממש ואין להם יסוד וכו' ומסיים ואפשר לרמז גם זה הבל שגם הבל עשה כך מכח קנאה ונקרא הבל עכ"ל, ולכן אהרן לא רצה בזה לעשות מעשה חיקוי להם.

וכבר פירשו בזה במה שארז"ל הרבה עשו כר"ש בן יוחאי ולא עלתה בידם, היינו עבור שעשו כמותו שחיקו אותו ושלא היו במדריגתו של ר"ש ולכן לא עלתה בידם כי אין לחקות אחרים, וזהו כדברי המהר"ל הנ"ל, ועיין חולין ק"ה: אמר מר עוקבא אנא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידינא לא הוה אכל גבינה עד למחר כי השתא, ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא – אכילנא ע"כ. וכי לא היה יכול מר עוקבא להמתין ג"כ עד למחר ולמה קרי עלי' שהוא כחלא בר חמרא לגבי אבא, וחזינן דאין לדמות סתם לאחרים, וכמו המעשה עם הרה"ק ר' נח מלעכוץ, שעשה קידוש על שתי חלות ושאלו אותו הלא אביו עשה על י"ב חלות, והשיב שהוא עושה ממש כאביו, ושאלו לו האריך, וענה להם אבי לא חיקה והתדמה לשום אדם ואני ג"כ לא מתדמה לשום אדם.

ועיין סוכ"ד פ' תולדות (אות ל"ט) שהבאנו שקיים עשו מצות כיבוד אב במדריגה גדולה, וכמו דאיתא בב"ר (ס"ה ט"ז) אר"ש בן גמליאל כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמש עשו את אביו, אני הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין, ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא הי' משמשו אלא בבגדי מלכות, אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות הה"ד אשר אתה בבית וכו' עכ"ל. והנה למה לא לבש רשב"ג ג"כ בבגדיו הנקיות לשמש את אביו ומי מעכבו, ולמה הי' מקנא את עשו, והלא זהו מצוה ולמה לא עשה ג"כ כך, ורק שאמר אין כבודו של אבא לשמשו אלא בבגדי מלכות ולכן לא עשה כן שהרי לא הרגיש כך, ואצל עשו הי' לו אביו כמלכות ממש, ולכן שימש לפניו בבגדי מלכות, וכמו"כ כאן שאהרן לא הרגיש הך שמחת החנוכה כ"כ עד שיתנדב מעצמו קרבנות חינוך ולכן לא הביא עכשיו שלא רצה לעשות מעשה לדמות להם.

³ הוריות יג, א.

לְכָה נְאֻמְרֵי: דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹתְךָ, וְאָמַרְי נָן, קַח אֶת הַקְּלָיִם.

נשאלת השאלה – מה פירוש "ואתם לעצמכם עשו חנכה"?

בפרשת תרומה, מביאה התורה את מס' התרומות שהביאו למלאכת המשכן – {שמות כה, ד} **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר: {ה} קַחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה' כָּל כְּדִיב לְבוּ וְיָבִיאוּ אֶת תְּרוּמַת ה' זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֵׁת: {ו} וְתַכְלֵת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: {ז} וְעֹרֹת אֵילִם מְאֻדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וְעִצֵי שִׁטִּים: {ח} וְשִׁמֹן לְמָאֹר וּבָשְׂמִים לְשִׁמֹן הַמְּשַׁחַה וְלַקְטֹרֶת הַסַּמִּים וְגו'**

נשאלת השאלה – וכי "שמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים" זה חלק מבנין המשכן?!

אומר הדעת זקנים מבעלי התוספות – שמן למאור. תימה שכל הפרשה בצרכי בנין חוץ מפסוק זה שהוא צורך שלחן גבוה ואינו אומר חטים ללחם הפנים וכבשים לתמידין ועצים למערכה וי"ל ששלשתן צורך בנין הן שמן המשחה שבו נמשחו ונתקדשו כל כלי המשכן וקטרת נמי שכן דרך מלכים שמבשמים להם הבית קודם שיכנסו לתוכה וכ"ש לפני ממ"ה הקב"ה וכן מצינו שעל ידי הקטרת שכינה נראית דכתיב וכסה ענן הקטרת וכתיב כי בענן אראה. ושמן למאור שכן דרך המלכים להדליק נר לפניהם קודם שיכנסו לבית ואע"ג דלאו לאורה הוא צריך מ"מ הוא כבוד של מעלה.

אומר הסוכת דוד – ולפי"ז יוצא דהדלקת הנרות זהו חלק מעצם בנין המשכן, ודבר זה הי' חסר בכל יום שצריך זה להדליק ולהטיבם, וזהו שחינך אהרן את הבית בתחילה והמשיך לחנכו בכל יום מחדש, שהרי אם כבו הנרות הי' חסר זה בהבית של כבוד של מעלה, א"כ הי' זה חנוכה בכל יום, וי"ל דזהו שנאמר לו חייך שלך גדולה משלהם וכו' ולמה גדולה יותר משלהם? י"ל לפי הנ"ל לפי שזהו חנוכה בעצם בנין המשכן ולא בקרבנות שהם אינם מן הבנין וכמש"כ הדעת זקנים הנ"ל, וג"כ עוד שזהו כמו חינוך בכל יום ויום בעצם הבנין שזהו חינוך והשלמת הבנין תמידי שמשלים המשכן והמקדש.

ועיין אור החיים הקדוש שכתב בזה הנ"ל ז"ל: חייך שלך וכו' פירש מעשה המנורה שמוריד הנרות ומניחן באוהל מועד ומקנחם. וחוזר ובונה אותם מחדש ומדליקם הרי כל יום כעושה מעשה חדש שמחנך. בכל יום המנורה, והם לא חנכו והדלקה וכו' ומצא שמחנך. בכל יום המנורה, והם לא חנכו אלא פעם אחת המזבח וכו' עכ"ל. וזהו כנ"ל כי ניחמו בענין חינוך ולא סתם בענין העבודה שריבה לו עבודה יותר, ורק שהאור החיים פירש דמחנך ע"י שמסיר ומוריד הנרות מעל המנורה ומקנחם וחוזר ובונה אותה מחדש ומדליקה והיינו שבלתי הנרות בהמנורה חסר בבנין המנורה, ואנו כתבנו לפי שבלי ההדלקת הנרות חסר בכבוד הבית כולה וכמו שכתב הדעת זקנים הנ"ל ולפי האור החיים זהו החינוך בא רק מחמת ההטבת הנרות שמוריד הנרות ומקנחם ואח"כ חוזר ומניחם בהמנורה וזהו מקרי שחוזר ובונה אותה מחדש, וא"כ רק ההטבה זהו הבנין, ולדברנו ג"כ צם ההדלקה זהו הבנין והחינוך, והלא רש"י כתב שניהם שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות, א"כ משמע שעצם ההדלקה ג"כ בלא ההטבה זהו שלך גדולה, ומשמע כמש"כ שעצם ההדלקה בזה הוא מחנך נמי מחדש הבנין הבית וזהו כמו דברי הדעת זקנים הנ"ל, והלא זהו דכתיב בקרא בהעלותך את הנרות – היינו כמו שתרגם ת"א ות"י –

באדלקותך, וא"כ קאי זה על עצם ההדלקה נמי ולא רק על ההטבה שניחמו בההדלקה, ולפי האור החיים צ"ל דיפרש דכיוון שבמצות ההדלקת הנרות יש בו נמי משום הטבת הנרות שהרי א"א ההדלקה מבלי ההטבה נמי ממה שנשאר הדשן של אתמול, ולכן שייך ע"ז לומר באדלקותך אע"פ שהעיקר הענין הי' נתינת העבודה של הטבה שבה, שזהו הי' עצם החנוך בהמנורה.

ע"כ הדברים מדוע ניחמו דוקא במנורה.

נשאלת השאלה – מה פירוש הדבר "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" – והרי אם מדליקים שלשה נרות מכל צד זה לא שבעה נרות אלא שישה?

אומר השפתי כהן – אמר הקב"ה למשה דבר אל אהרן אחיך, כמו וידבר על לב הנערה (בראשית לד, ג), דבר אל לבו ואמור לו ששלו גדול משלהם. **בהעלותך** כאילו אמר **בהעלותך**, בזה הוא עילויך, שעל ירך ועל ידי הדלקתך נקות של מטה נדלקין נרות של מעלה שהן למולך, זהו **בהעלותך**, ב"ה בגימטריא שבע, יאירו שבעת הנרות העליונות. וכן שבעה כוכבי לכת שהם חנכ"ל שצ"ם אינם מאירים ומנהיגים העולם אלא על ירך. וכן אמרו במדרש (ילקוט רמז תשי"ט) למה שבעה נרות כנגד שבעה מזלות וכנגד שבעה ימי בראשית, כוונת ז"ל באומרם כנגד שבעה ימי בראשית לומר שימי בראשית היו כולם אור שלא נזכר בהם לילה, והיה אורם מבהיק מסוף העולם ועד סופו, וכל יום ויום היה לו אור בפני עצמו מה שלא היה בחבירו שנאמר (ישעיה ל, טו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים, הם שבעה ימי בראשית, זהו מה שאמר לאהרן יאירו שבעת הנרות העליונים שהם שבעה אבני הבנין. ואמר לו **בהעלותך** שהוא בגימטריא שבע עלותך שיכוון בהדלקתו כל אחת ואחת, ועל ידו יאירו וישפיעו למטה לכל העולמות כולם, ולזה יאירו שבעת הנרות מלא, שהן רמז לנרות של מעלה, אם כן שלך גדול משלהם. הם כוונתם בקרבנות לקרב הכוחות ולעלותם ממטה למעלה, ואתה כוונתך להוריד שפע וברכה מלמעלה לכל העולמות. ולזה אמר בפרשת שמיני (ויקרא ט, כב) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם, שהא ברכת כהנים, ואחר כך אמר (שם) וירד מעשות החטאת ועולה והשלמים. אמר ויברכם וירד, לומר שעל ידי הברכה היה מוריד השפע. והברכה היתה עם הקרבן, לרמוז למה שאמרנו, אם כן יש לך עילוי גדול מזה.

כותב הרמב"ן – [ולמה ניחמו דוקא במנורה?] ובלשון הזה מצאתיה במגלת סתרים לרבינו נסים, שהזכיר האגדה הזו ואמר: "ראיתי במדרש, כיון שהקריבו שנים עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקב"ה למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים ותשועה וחנוכה שקרויה על שמם, והיא חנוכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנכת המזבח", עד כאן לשונו.

וראיתי עוד ב"ילמדנו" (תנחומא בהעלותך ה), וכן בבמדבר רבה טו ו: "אמר לו הקב"ה למשה: לך אמור לאהרן אל תתיירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו - וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם". והנה, דבר ידוע שכשאינן בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי, שהיא נוהגת אף לאחר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ועוד יש להקשות מדבריו, ממתי הקב"ה מתאבל על פטירתם של צדיקים, והרי אומרים חז"ל⁵ שהקב"ה "שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק"?

כשהספיד הרב שך זצ"ל את ה**הסטייפלר**, אמר איך יכול להיות באותו פס' {קהלת ג, ד} "**עַתָּה סְפֹד וְעַתָּה רְקֹד**" זה הרי [לכאורה] לא הולך ביחד?! אין הדבר סותר. אלא כאשר כאן למטה סופדים, למעלה רוקדים – כי אם ה**הסטייפלר** נפטר זו שמחה בשמים!

א"כ אז על מה בדיוק התאבל הקב"ה בפטירתו של משה רבינו?

אומר האור החיים הקדוש – {דברים א, לז} **גַּם בִּי הִתְאַנַּף ה' בְּגִלְלָתְכֶם**. ואמרו עוד (סוטה ט'). שאם היה נכנס משה לארץ והיה בונה בית המקדש לא היה הבית נחרב שאין אומה ולשון נוגעת בו, ואמרו עוד (מדרש תהלים עט) בפסוק מזמור לאסף אלהים באו גוים וגו' וז"ל קינה מבעי ליה אלא על שהשליך חמתו על עצים ואבנים, מעתה אם היה נכנס משה לארץ והיה בונה בית המקדש ולהשליך חמתו עליו לא אפשר כנזכר ויחר אף ה' בשונאי ישראל ויהיה כליונם במקום חורבן הבית⁶, לזה גזר ה' בגזרת המרגלים גם על משה שימות במדבר, והוא אומר גם בי התאנף ה' בגללכם פירוש בגלגול דברים שלכם כי אם לא היה עון המרגלים והיו נכנסים אפשר שהיה נכנס משה עמהם והגם שיבנה בית המקדש אין מיחוש כי לא נתגבר בחינת הרע והיו עומדים בצדקם בארץ ...

פירוש הדבר, ברגע שבו לקח הקב"ה את משה רבינו – שם היה טמון היסוד לחורבן בית המקדש; אומר הספרי, אמר הקב"ה ליהושע: "אתה בוכה שמה מת?!" אני מתאבל יותר ממך!"

אומר הפרשת דרכים – ועם מה שהקדמנו הדברים כפשטן, דעיקר מיתת משה רבנו היה לסיבה שיחרב בית המקדש, וזהו אמרו: שמים שמת אָבֵל לפני, שנאמר "ויקרא ה' צבאות לבכי ולמספד". כלומר, מיום שמת כבר ידעתי שעתיד בית המקדש לחרב, שבשביל זאת הסיבה נגזר עליו שימות במדבר.

פירוש הדבר, הקב"ה לא התאבל רק על פטירת משה רבינו, אלא בפטירת משה רבנו החל גם חורבן בית המקדש וממילא התאבל גם על זה הקב"ה.

מוסיף המגלה עמוקות ואומר {אופן פז} – ואם תבוא אתה לארץ ישראל ויהיה המקדש בנוי על ירך, אזי לא יהיה כלל רשות לנגוע בו {סוטה ט.}, כי רב לך מדרגה שלך היא גבוה מאוד.

בא הספורנו בפרשת פקודי, ומסביר מדוע נשאר המשכן שלם – מתחילתו ועד סופו – 480 שנה, ללא שום בלאי; בפירוש הרביעי שלו, הוא כותב – "ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו,

החורבן בגלותנו. וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנכת הנשיאים נוהגת לעולם, דרשו סמוכין לחנוכת הנשיאים מלפניה ומלאחריה בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם.

אומר לנו הרמב"ן דבר נפלא; מהי הפרשה שבה לפני קרבנות הנשיאים?! – {ו, כג} **כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, ומהי הפרשה שבה אחרי קרבנות הנשיאים?! – {ח, ב} **בְּהַעֲלֹתְךָ אֶת הַנֵּזֶרֶת** – אמר הקב"ה לאהרן: "קודם לקרבנות נתתי לך ברכת כהנים, ולאחריהם הדלקת המנורה – שני דברים נצחיים" – זכות עצומה ככה גדול בבית המקדש, וכך גם המנורה שהדליק אהרן – זכותה נזקפה ג"כ לימי החשמונאים.

בא האלשיך הקדוש ושואל ג' שאלות – קשה, כי הנה אומרו שהנרות הם לעולם, כי הלא גם המנורה בטלה בחורבן. ואם נאמר שהוא על נרות חנוכה (כמו שכתב הרמב"ן), שמנה הן, ואיך יאמר שזהו מאמר הכתוב יאירו שבעת הנרות? ועוד, שאינה נעשית ע"י כהנים בלבד? ועוד, שאינן רק לזכר בעלמא ומדברי סופרים, ואיך נזכר בתורה?

בא הספר ירח למועדים על עניני החנוכה, ומציב עוד שתי שאלות;

אומר הירח למועדים – ויש להעיר איזו נחמה היא זו שיעשו בני בניו חנוכה לאחר כמה דורות, הלא אהרן נצטער על שלא היה הוא ולא שבוטו בחנוכה עם שאר השבטים, ואיך ניחמו הקב"ה בזה שלאחר כמה דורות יזכו בני בניו לחנוכה אחרת?

ועוד צריך ביאור דמדויק בלשון חז"ל שזה נחשב כחנוכה שלו, שאמר לו הקב"ה 'שלך גדולה משלהם', ומשמע דזה נאמר לאהרן הכהן עצמו ולא על בני בניו?

בא הספר להעיר להורות ולהשכיל ואומר רעיון נפלא;

כותב הרמב"ם {הלכות בית הבחירה פ"ד ה"א} – **וְכַעַת שִׁבְנָה שְׁלֹמֹה אֶת הַבַּיִת וַיֵּדַע שְׁסוּפוֹ לְחַרְבֵּי בְנֵה בּוֹ מְקוֹם לְגַזֵּר בּוֹ הָאָרוֹן לְמִטָּה בְּמִטְמוֹנוֹת עֲמֻקּוֹת וְעֻקְלָלוֹת וַיֵּאשְׁיֵהוּ הַמֶּלֶךְ אֶת הָאָרוֹן וַיִּגְזַר בְּמִקוֹם שִׁבְנָה שְׁלֹמֹה שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב לה-ג) 'וַיֹּאמֶר לְלִוִּים הַמְּבִינִים לְכֹל יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים לְהַ' תָּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבַיִת אֲשֶׁר בְּנֵה שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אִין לָכֶם מִשָּׂא בְּפִתְף עֲתָה עֲבֹדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם' וגו'. וַנִּגְזַר עִמּוֹ מִטָּה אֲהָרֹן וְהַצִּנְצֵנֶת וְשִׁמֹן הַמִּשְׁחָה וְכֹל אֵלּוּ לֹא חֲזְרוּ בְּבַיִת שְׁנֵי. וְאַף אוֹרִים וְתַמִּים שֶׁהָיוּ בְּבַיִת שְׁנֵי לֹא הָיוּ מְשִׁיבִין בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְלֹא הָיוּ נִשְׁאָלִין בְּכֹן שֶׁנֶּאֱמַר (עזרא ב-ט) (נחמיה ז-סה) 'עַד עַמְדַּת כֶּהֵן לְאוֹרִים וְתַמִּים'. וְלֹא הָיוּ עוֹשִׂין אוֹתָן אֶלָּא לְהַשְׁלִים שְׁמוֹנֶה בְּגָדִים לְכֹהֵן גְּדוֹל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְחַסֵּר בְּגָדִים.**

כותב הפרשת דרכים {דרוש ח} – דאמרינן במדרש {ספרי ילך שה}, שלאחר שמת משה רבנו ע"ה מצאו הקב"ה ליהושע שהיה יושב ובוכה, אמר לו: וכי לבדך מת? והלא לי מת! שמים שמת אָבֵל לפני, שנאמר {ישעיה כב, יב} "ויקרא ה' צבאות לבכי ולמספד". עד כאן. ויש לדקדק, דמה שיכות יש במיתת משה רבנו עם קרא ד'ויקרא ה' צבאות לבכי ולמספד' דמירי [מדבר] בחורבן בית המקדש?

⁴ **ברוך שאמר**: ומאיפה ידע? אומר המאירי [יומא נב] – ברוך הקודש.

⁵ מו"ק כה:

⁶ **ברוך שאמר**: כי אם היה משה רבינו בונה את בית המקדש, יד האויבים לא היתה יכולה לדעת בו וממילא היה הקב"ה מוציא את חמתו ח"ו על בשר ודם.

יוצא שמתיבת נח עד יציאת מצרים חלפו 791 שנה; כמה שנים חלפו מיציאת מצרים ועד להמן הרשע?

מיציאת מצרים ועד בית ראשון – 480 שנה; בית ראשון עמד 410 שנה = 890 שנה + 70 שנה של חורבן הבית = 960 שנה + 790 = 1750 שנה עמדה תיבת נח על הרי אררט ואף בנאדם לא נוגע בה! – עד שהגיע פרשנדתא ולקח ממנה קורה שאורכה 50 אמה כדי לתלות את מרדכי – אבל לבסוף לא תלו את מרדכי אלא את המן ועשרת בניו!

שאלת השאלה – איך יכול להיות שתיבת עץ עומדת 1750 שנה ללא פגע!?

התשובה פשוטה מאד. כי בנה אותה נח מראשיתה בקדושה – וכל מה שנבנה מראשיתו בקדושה, נשאר קיים לנצח! – ומזה לקח ר' חייא את היסוד שלו;

מספרת הגמרא {מסכת ב"מ פה, ב} – כשהיו מתנצחים זה עם זה, **רבי חנינא** בר חמא **ורבי חייא** על איזה ענין, **אמר ליה ר' חנינא לר' חייא: בהדי דידי קא מינצית** וכי אתי אתה מתקוטט? **ח"ו אי משתכחא** (אילו נשתכחה) **תורה מישראל, מהדרנא לה** (הייתי מחזיר אותה) **מפילפולוי! אמר ליה ר' חייא לר' חנינא** בתשובה לכך, **בהדי דידי קא מינצית** וכי אתי אתה מתקוטט? **דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל** שאני עושה כדי שהתורה לא תשתכח מישראל כל עיקר! **מאי עבידנא** מה אני עושה? **אזלינא ושדינא כיתנא** אני הולך וזורע זרעוני פשתן. **וגדילנא נישבי** ואני קולע מהפשתן שגדל רשתות ומכמורות **וציידנא טבי** ואני צד בהם צביים, **ומאכילנא בשרייהו ליתמי** ואני מאכיל את בשרם ליתומים. **ואריכנא מגילתא** ואני מכין מגילות קלף מעורותיהם, **וכתבנא** ואני כותב **חמשה חומשי תורה** על מגילות אלו. **וסליקנא למתא** ואני עולה לעיר שאין בה מלמדי תינוקות, **ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ואני מלמד חמשה ילדים חמשה חומשי תורה, חומש אחד לכל אחד מן הילדים, ומתנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי** ואני מלמד ששה ילדים (על פה) ששה סדר משנה, סדר אחד לכל אחד מהם. **ואמרנא להו** ואז אני אומר להם: **עד דהדרנא ואתינא** [בינתיים] עד שאלך לעירי ואחזור שוב לכאן, **אקרו אהדדי** למדו זה את זה מקרא, **ואתנו אהדדי** ולמדו זה את זה סדרי משנה, שכל אחד מן הילדים ילמד את חבריו את החומש או סדר המשנה שלמדתי, **ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל** ובכך עשיתי שמובטח לתורה שלא תשתכח מישראל!

בא ר' ווידאל הצרפתי ואומר דבר נפלא {צוף דבש, בהעלותך} – וכאילו אמר שלא רצה שיחנכנה אהרן, כיון שעתידי ליבטל, ע"ד טעם ז"ל שלא נכנס משה לאר"י. וזהו כי אין מחוסר והפסק לדבר שיתעסקו בו יראי האל יתברך⁹. לזה

מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדיק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים. אבל בית שני שלא היה בו גם אחד מכל אלה התנאים לא שרתה בו שכינה ונפל ביד אויבים, כי אמנם בית שני לא היה משכן העדות, שלא היו בו לוחות העדות, ולא פוקד כי אם על פי כורש ולא היו שם בני לוי, כמו שהעיד עזרא באמרו ואבינה בעם ובכהנים, ומבני לוי לא מצאתי שם ומן המתעסקים בבנינו היו צידונים וצורים, כמבואר בספר עזרא".

כותב התנא דבי אליהו {פרק י"ח} – **אשריהם הצדיקים שאין שונא שולט בהם ובמעשה ידיהם, שכן מצינו במשכן שעשה משה שלא שלט בו שונא ולא נהפך שולחנו על פניו, אבל במשכן שעשה שלמה, שלט בו שונא⁷ ונהפך שולחנו על פניו...**

שימו לב לדבר נפלא:

הקב"ה לא נתן לנח לקחת עבדים שיעשו את התיבה, אלא נח בעצמו עשה אותה. בנוסף, הוא גם לא אפשר לנח לקנות עצים מבחוץ, אלא אמר לו שיטע ארזים ויגדל אותם – עד שיגדלו ואז הוא ישתמש בהם לבניית התיבה. ולמה לא נתן לו לקנות ארזים? כי **אומר הזרע ברוך**, שאנשי הדור היו משתמשים בארזים לעבודה זרה, ומקום שצריך לשמש להשראת שכינה לא יכול להיבנות מעצים שהשתמשו בהם לעבודה זרה.

שאלת השאלה – כמה שנים עמדה התיבה ללא מגע יד אדם, לאחר שנחה על הרי אררט?

הפעם הראשונה שנגעו בתיבה, היה בתקופת המן הרשע, שיעצה לו זרש אשתו {אסתר ה, יד} **יעשו עץ גבה חמשים אמה** – ואיפה ימצאו עץ שגובהו 50 אמה?! רק מתיבת נח – מאותם עצים שגידל נח!

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, אסתר, רמז תתרכ"ו} – **יעשו עץ גבוה חמשים אמה**. והיה המן חוזר ומבקש קורה של חמשים אמה ולא מצאה, אלא קורה שהיתה בתוך ביתו לפי שהיה בנו פרשנדתא הגמון [פקיד ושר] בקרדוניא⁸ ונטל ונסר אחד מתיבותא של נח שהיה ארכו של נסר חמשים אמה שעשה הקב"ה זכרון בעולם שידעו דורות העולם שבא מבול לעולם, שכן כתיב {תהילים קיא, ד} זכר עשה לנפלאותיו...

א"כ הפעם הראשונה שנגעו בתיבה לאחר המבול, היה בזמן שפרשנדתא הגיע להוציא מהתיבה עץ שאורכו 50 אמה – בואו נעשה חשבון כמה שנים חלפו;

תיבת נח נחתה על הרי אררט בשנת 1657 שנה לבריאת העולם; יציאת מצרים היתה בשנת 2448 לבריאת העולם.

⁷ **ברוך שאמר:** ולמה שלט בו שונא? מובא במדרשים, היות והוא לקח את בת פרעה לאישה.

⁸ **ברוך שאמר:** קרדוניא היתה עיר ששכנה בהרי אררט, שם נחה תיבת נח (לבוש יוסף ח"ב פז).

⁹ **ברוך שאמר:** פירוש, המנורה קיימת לנצח ובדבר שנשאר לנצח – שם אמר לו הקב"ה "שלך גדולה משלהם".

כשדים על אמונתו. וכן כל העשרה נסיונות היו להישיר הדרך לפנינו. וכן ההתעוררות לאדם פתאום לילך לארץ הקודש הוא מנסיון לך לך. וקבלת כל דעבדין משמיא לטב - מנסיון הרעב, שלא הרהר אחר מדות השי"ת. וזה שאמר הכתוב {משלי כד, טז} "כי שבע יפול צדיק וקם ורשע יפול באחת", פי' כי הצדיק אף אם יפול לא יחשוב מאומה כי נופל הוא, כי אם הוא קם ועומד על עמדו. ובאחת יפול הרשע, כי למפלה יחשב ולא יחשוב זאת לתקומה להיטיבו באחריתו.

מספרת הגמרא {מסכת גיטין מז, ב} – {תהילים מד-כג} כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. ורב יהודה אמר: זו אשה ושבעה בניה אשר פס' זה מתייחס למה שאירע עמהם; אתיוהו קמא לקמיה דקיסר הביאו את הבן הראשון לפני הקיסר. אמרו ליה אמרו לו אנשי הקיסר: פלח {עבוד} לעבודת כוכבים! אמר להו {להם} הבן: כתוב בתורה {שמות כ-ב} אנכי ה' אלהיך. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו ואתיוהו לאידך לקמיה דקיסר והביאו את הבן השני לפני הקיסר. אמרו ליה: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו הבן: כתוב בתורה {שמות כ-ג} לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו ואתיוהו לאידך הביאו את הבן השלישי. אמרו ליה אמרו לו: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו: כתוב בתורה {שמות כב-ט} זובח לאלהים יחרם {יהרג}. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו. ואתיוהו לאידך הביאו את הבן הרביעי. אמרו ליה: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו: כתוב בתורה {שמות לד-יד} לא תשתחוה לאל אחר. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו. ואתיוהו לאידך הביאו את הבן החמישי. אמרו ליה: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו: כתוב בתורה {דברים ו-ד} שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו. ואתיוהו לאידך הביאו את הבן השישי. אמרו ליה: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו: כתוב בתורה {דברים ד-ט} וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. אפקוהו וקטלוהו הוציאוהו והרגוהו. ואתיוהו לאידך הביאו את הבן השביעי. אמרו ליה: פלח לעבודת כוכבים! אמר להו: כתוב בתורה {דברים כו-ז} את ה' האמרת וגו' וה' האמירך היום. כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין מחליפין אותו באל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין הוא מעביר מחליף אותנו באומה אחרת. א"ל הקיסר: אישדי לך גושפנקא אשליך לך את טבעת החותם שלי, וגחין ושקליה והתכופך וקחנה, כי היכי דלימרו בכדי שהאנשים הרואים יאמרו: קביל עליה הרמנא דמלכא הוא קיבל עליו את שלטון המלך בכך שקיים את בקשתו. הבן סירב לבקשת הקיסר, וא"ל הבן לקיסר: חבל עלך קיסר! חבל עלך קיסר! אם על כבוד עצמך כך יש לחוש, על כבוד הקב"ה על אחת כמה וכמה שיש לחוש! אפקוהו למיקטליה הוציאוהו להורגו, אמרה להו אימיה אמרה אמו לאנשי הקיסר: יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא תנו לי ואנשקהו מעט. כשהביאוהו אליה אמרה לו בפנותה בעצם לכל

לא חניך רק הדברים שאין להם הפסק ... א"ל לגדולה מזו אתה מתוקן, מה שלא נחמו בשהוא היה מקריב, ריצהו בדבר חדש, שאין שייכות להם בו כלל. ומזה יראה גדולתו, וכנזכר, כי גדולתו יראה בשלא היה על ידו זה, כיון שלא יהיה קיים בכ"ז. וא"כ לכבוד הוא לו שלא נעשה ע"י ומ"ש המאמר שהנרות לעולם, יובן במ"ש שהמנורה היא מה' דברים שנגנזו במקדש. וא"כ קיימת היא אף לאחר חרבן. אבל קרבן הנשיאים כ"ז שהמקדש קיים, כדאיתא בנשא ...

כעת מובן למה נתן לו הקב"ה להדליק את המנורה שהיא נצחית, ולא נתן לו להקריב את הקרבנות שעל המזבח שכלים!

בא הירח למועדים ואומר דבר נפלא יותר;

הקב"ה אומר למשה רבינו שימסור לאהרן, שמחכה לו מתנה נפלאה לעתיד לבוא - בעוד 1100 שנים - בחנוכה! - ולכאורה לא מובן, איזו מין נחמה זו בעוד 1100 שנים?!

אומר הספר ירח למועדים תשובה נפלאה - ונראה לבאר עפ"י יסוד נפלא שכתב הבית הלוי (הוספות מכת"ק - עמ' ט"ז) וז"ל, "אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד, גיבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך" (תהילים קיב, א-ב). ואיתא במסכת ע"ז (יט, א): "במצותיו חפץ מאד" ולא בשכר מצותיו. ויש להבין הכוונה בזה וכו'.

והנה ידוע דטבע האב נמשך גם להבן, דמעשים של האבות הם שורש נטוע בלב הבנים, וזהו שאנחנו אומרים בתפילה "מה טוב חלקינו מה יפה ירושתינו" דכל הטוב שיש בלבינו הכל בא לנו בירושה מאבות העולם, ומריבוי הטוב שהיה מושרש בלב אבותינו, ותשווקתם היה חזק לעשות רצון יוצרם, נשאר גם בהבנים תשווקה פנימיות בלב הבנים לזה וכו'.

עפ"י הדברים האלה, נוכל להבין דבר נפלא ביותר:

אומרת המשנה {אבות פ"ה, מ"ב} - עשרה דורות מנח ועד אברהם, להודיע כמה ארך אפיים לפניו, שכל הדורות היו מקעיסין ובאין, עד שבא אברהם וקבל עליו שכר כלם - משנה לאחר מכן אומרת {שם מ"ג} - עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכלם ...

כותב ר' חיים מוולוז'ין {רוח חיים באבות} - עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו. כאן אמר 'אברהם אבינו' ולעיל אמר מנח ועד אברהם ולא אמר 'אבינו'. ירצה בזה על פי מה שכתוב {משלי כ, ז} "מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו". כי כמה מדות שהצדיק טרח ויגע להשיגם, לבניו אחריו המה כטבע מוטבע, ובקצת יגיעה יגיעו לזה. כמו שנראה בחוש שרבים מעמי ארץ מהיהודים מוסרים את עצמם על קידוש השם, והוא מוטבע בנו מאבינו אברהם שמסר נפשו לאור

שחנכת בני חשמונאי לדורות היא של אהרן הכהן, וע"ז אמר לו הקב"ה "שלך גדולה משלהם".

מובא בשם האדמו"ר ר' יצחק מוורקא¹⁰ זצ"ל, אמר הקב"ה לאהרן: "חייך, שלך גדולה משלהם" – פירוש, חייך, אם כל כך זה נוגע ללבך וכל חיותך תלוי בזה, זה בלבד "גדולה משלהם".

פירוש הדבר, אהרן היה מוכן למסור נפשו כדי להקריב קרבן כשל הנשיאים; אמר לו הקב"ה: "חייך" – "הכל בסדר, אתה יכול גם להישאר בחיים. אבל עצם הרצון למסור את נפשך כדי להקריב כמוהם – השריש בצאצאיך את הרצון למסור נפש כדי להחזיר את העבודה בבית המקדש לעתיד לבוא!"

אמרנו, שהמעשה שעשו הנשיאים גרם שלא יאמרו תחנון בכל חודש ניסן במשך 3300 שנה ועד היום – מה שאין כן בחודש תשרי שבו הוקם בית המקדש הראשון – ולמה? כי הרצון שלהם היה כה חזק עד שנחקק לדורות!

אמר הקב"ה לאהרן – "שלך גדולה משלהם" – כל א' מהנשיאים קיבל יום א' ללא תחנון ביום שבו הוא הקריב, ומה קיבל אהרן?! ז' ימי החנוכה – ללא תחנון, ומלבד זה גם הלל בכל ז' ימי החג – מה שאין כן בי"ב הימים הראשונים של חודש ניסן. וחוץ מזה, קריאת התורה שקוראים בקרבנות הנשיאים – וזה פירוש "שלך גדולה משלהם" – גם אין תחנון, גם אומרים הלל, גם קוראים בתורה – וגם אוכלים סופגניות! ☺

יוצא א"כ שבפרשת בהעלותך נולד היסוד של חנוכה – היסוד של מסירות נפש על החזרת העבודה בבית המקדש!

יוצאים מחג השבועות והולכים לארבעה חודשי קיץ עד ליום הכיפורים. אדם עוזב את חג השבועות, שלא יהיה בבחינה של 'תינוק הבורח מבית הספר' – "אה, ברוך ה' ניגמר חג השבועות. היינו ערים לילה שלם – אפשר עכשיו לישון עד הסליחות" 😊 - לא לברוח רבותי! באה הפרשה ומתחילה באהרן הכהן. "חלשה דעתו של אהרן, שלא היה הוא ולא שבתו בחנוכה המשכן" – מה חלשה דעתך?! תגיד תודה רבה שלא היית – חסרות לך מצוות!?

תארו לעצמכם אדם מספר לחבר שלו: "תאמין לי, הפסדת שלא היית אתמול בבית כנסת!"

"מה היה???"

"היה רב צדיק ודיבר על מצוה של הכנסת כלה, וחייב כל אחד לתת 1000 שקל!"

"מה, חבל שלא הייתי?! ברוך ה'! – טוב שלא הייתי!" ☺

¹⁰ בית יצחק, בהעלותך.

בניה: **בניי, לכו ואמרו לאברהם אביכם: אתה עקדת מזבח אחד** כלומר, עקדת רק בן אחד לקרבן לה' על גבי המזבח, **ואני עקדתי שבעה מזבחות** כלומר, הקרבתי שבעה בנים לקרבן לה'! אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה. **יצתה בת קול ואמרה: (תהילים קיג-ט) אם הבנים שמחה.**

אמר הרב שך זצ"ל, מה רצתה חנה לומר בזה שאמרה "לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות" – וכי זו תחרות?! ח"ו לומר כך. אלא אמרה חנה – זה שאתה [אברהם] עקדת ילד אחד, נתן לי את הכח להתמודד עם עקדתם של שבעה מבני!

יוצא א"כ, שמידה טובה שנמצאת באבא עוברת גם לצאצאיו.

ממשיך הירח למועדים ואומר – ולפי"ז נראה לבאר דברי הרמב"ן בטוב טעם, שנחשבה חנוכה בית חשמונאי – שהם בניו של אהרן – כחנוכה של אהרן הכהן, אע"פ שהיה לאחר כמה דורות, דהכח שעל ידו נצחו החשמונאים את היוונים וזכו לחנך את הבית היה משורש זקנם אהרן הכהן.

דהנה כתב הב"ח ריש הלכות חנוכה (ס' תר"ע) בענין הנצחון של החשמונאים וז"ל: וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', ע"כ נעשה הנס גם כן בנרות תחת אשר העדו נפשם למות על קיום העבודה, עכ"ל. ומבואר דהזכות שעל ידה זכו החשמונאים לנצח את אויביהם ולחזור לחנך את הבית, היה מכח מסירות נפשם על העבודה.

והרי שורש הרצון והתשוקה הזאת של הכהנים למסור נפשם על העבודה, מוטבע בהם מזקנם אהרן הכהן, שחיבב את העבודה בכל נפשו והשתוקק בכל לבו ובכל נפשו להיות עם הנשיאים בחנוכה המשכן, וע"כ חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכתם, והרצון והתשוקה הזאת של אהרן נמשך לבניו בניו החשמונאים, ומשורש כוחו של אהרן הערו בניו בניו נפשם למות על קיום העבודה.

וזהו מה שאמר לו הקב"ה "שלך גדולה משלהם", דכל הנס חנוכה וחנוכה המקדש בא מכח התשוקה הזאת של אהרן הכהן, שנמשך בירושה לבניו בניו החשמונאים, ועי"ז נחשב החנוכה הזאת חנוכה של אהרן.

וזוהי הנחמה שניחם הקב"ה לאהרן הכהן בהדלקת הנרות, דאין הכוונה לגוף הנרות, אלא אמר לו הקב"ה דפנימיות תשוקתו בעבודתו היא הכח שיביא לחנוכה בני חשמונאי לדורות, דעצם התשוקה העזה וחלישות הדעת של אהרן שהשתוקק כ"כ להשתתף בחנוכה המשכן, היא עצמה הכח שהביא לחנוכה המקדש לדורות, שבני בניו ירשו כח ההשתוקקות הזאת לעבודה, וזה גופא קיים לעולם שעבר ללב בני בניו החשמונאים שהשתוקקו כ"כ לעבודה, עד שמסרו נפשם והערו נפשם למות על העבודה. ונמצא

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

המוות, כל אחד יקבל ממני צ'ק של \$5000!"; עמד וחילק לכל אחד מהמתפללים צ'ק של \$5000! – האם אותו בנאדם יגיד גם על זה "ברוך ה' שלא הייתי"???

אדם צריך שתהיה לו חלישות הדעת – למה הוא לא יכול ללמוד בכל לילה כמו בליל חג השבועות!

תארו לעצמכם, שלאותו אחד שלא היה בבית הכנסת, היו אומרים: "תשמע, אתה יודע מה היה אתמול בבית הכנסת???"

"מה היה???"

"הגיע איזה מיליונר אחד, התעלף בבית הכנסת ... עשו לו החייאה ... התעורר ... ואז הוא החליט: 'היות ופה ניצלתי מן

יזכנו הקב"ה שבזכות אמירת 'למנצח' בצורת המנורה, כדברי הרוקח, נזכה לכל הברכות האמורות בתורה ולראות בבנין בית המקדש השלישי ב"ב אמן ואמן!!!

פרשת בהעלותך – החצוצרות של משה רבינו – שנת תשפ"א.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת בהעלותך. עוסקת הפרשה בכמה וכמה נושאים. בתחילה, עוסקת

חסידי העולם: לוי, קהת, עמרם, משה, אהרן, אלדד ומידד.¹²

נעסוק היום בנושא קצת שונה אך מענין מאד, והוא 'החוצרות' שהיו גם הם, בדומה למנורה, עשויות מקשה אחת;

אומרת התורה: {י, א} וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: {ב} עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי־¹³ חֲצוּצֹת קָסָף מִקְשָׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הָעֵדָה וְלִמְסַע אֶת הַמַּחֲנוֹת: {ג} וְתִקְעוּ בָהֶן וּנִוָּעְדוּ אֵלַיךְ כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד¹⁴: {ד} וְאִם בָּאֵחָת יִתְקַעוּ וּנִוָּעְדוּ אֵלַיךְ הַנְּשִׂימִים רִאשֵׁי אֲלֹפִי יִשְׂרָאֵל: {ה} וְתִקְעֶנָּם תְּרוּעָה וְנִקְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֲנִיּוֹת קִדְמָה¹⁵: {ו} וְתִקְעֶנָּם תְּרוּעָה שְׁנִית וְנִקְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֲנִיּוֹת תִּימָנָה תְּרוּעָה וְתִקְעוּ לְמִסְעֵיהֶם: {ז} וּבִהֲקֵהוּ אֶת הַקֶּהֱלִ תִּתְקַעוּ וְלֹא תִרְעוּ: {ח} וּבְנֵי אֹהֶל הַפָּקֻדִים יִתְקַעוּ בַחֲצוּצֹת וְהָיוּ לָכֶם לְחֻקֹּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: {ט} וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֶתְכֶם וְהִרְעַנְתֶּם בַּחֲצוּצֹת וּנְזַפְרַתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּנְשַׁעֲנֶתֶם מֵאִיְבֹיְכֶם: {י} וּבַיּוֹם שֶׁמִּחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חֹדְשְׁכֶם וְתִקְעֶנָּם בַּחֲצוּצֹת עַל עֲלִיתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלֵמֵיכֶם ...

עד כאן הפסוקים.

שאלת השאלה – מה פירוש "עשה לך שתי חצוצרות קסף"?

אומרים חז"ל (במדבר רבה, פרשה טו, אות טו) – עשה לך, משלך. עשה לך, לך אֵתָה עוֹשֶׂה וְלֹא לְאַחֵר, אֵתָה מְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן וְאֵין אַחֵר מְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶן.

ומה הראיה שרק משה רבינו השתמש חצוצרות?

בפרשת מטות, במלחמת מדין, אומרת התורה: (במדבר לא, ו) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לְמִטָּה לְצַבָּא אֹתָם וְאֵת פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצַבָּא וְלֵילֵי הַקֹּדֶשׁ וְחֲצוּצֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדוֹ.

אומר רש"י – וכלי הקדש. זה הארון והציץ.

עם ישראל נכנס לארץ עם יהושע בן נון, והולכים לכבוש את יריחו. לכאורה, היו צריכים לקחת את החצוצרות

התורה בעניני המנורה¹¹, לאחר מכן בהכשרת הלויים לעבודה, לאחר מכן פסח שני, ומעבר לזה יש לנו את תחילת היציאה של עם ישראל למסע שנמשך ל"ט שנים, היות וכך, בא הקב"ה ואמר למשה רבינו כיצד יראה כל מסע ומסע – כולל המסע הראשון שהחל ביום כ' באייר בשנה השנית לצאתם ממצרים. בנוסף, יש לנו בפרשה את המתאוננים והמתאוונים, את ירידת הסלו, מינוי שבעים הזקנים, והדברים שדיברו אהרן ומרים בציפורה אשת משה. נתחיל בראש ובראשונה בענין המנורה;

אומרת התורה: {ח, א} וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: {ב} דַּבֵּר אֶל אֹהֶרֶן וְאֶמְרָתְךָ אֵלָיו בְּהִעָלְתְּךָ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה יֵאֲרוּ שִׁבְעַת הַנְּרוֹת: {ג} וַיַּעַשׂ כֵּן אֹהֶרֶן אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הַעֲלָה נְרֵיתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה: {ד} וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד יְרֵכָה עַד פְּרֻחָהּ מִקְשָׁה הוּא כַּפְרָאָה אֲשֶׁר הִרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עֲשֵׂה אֶת הַמְּנוֹרָה.

לכאורה, היה צריך לומר "אל מול פני המנורה יאירו ששת הנרות" ולא "שבעת הנרות" היות ויש ג' מכל צד?

מסביר האלישיך הקדוש, שהכוונה היא "אל מול פני המנורה" – למעלה – "יאירו שבעת הנרות" – למטה. בדיוק כמו שיש משכן למטה, יש משכן גם למעלה.

באים רבותינו ומבארים, למה דוקא שבעה קנים במנורה? – יש אומרים, כנגד שבע מידות, יש אומרים כנגד שבע חכמות, ויש אומרים כנגד שבעת האושפזין (ספירות), ולכן הג' נרות הראשונים כנגד אברהם, יצחק ויעקב – משה באמצע – אהרן, יוסף ודוד.

חז"ל הקדושים במדרש ילקוט שמעוני, עומדים על כך ששלמה המלך ע"ה עשה עשר מנורות נוספות – ולמה? היות ושלמה המלך שלט על שבעים אומות, כל נר היה כנגד אומה מסוימת;

כותב בעל הטורים – כן עשה. כ"ן נרות עשה שלמה ב' המנורות. עשה. בגימ' שלמה.

זאת אומרת, ששלמה המלך הדליק שבעים נרות כדי להכניע שבעים אומות.

אומר המדרש (ילקוט שמעוני, מלכים א, רמז קפ"ה) – [דה"ב ד, ז] ויעש את מנורת הזהב עשר כנגד עשרת הדברות, וכל מנורה היו בה שבעה נרות הרי שבעים כנגד שבעים אומות, שכל זמן שהנרות דולקות היו מתכבשים, ומיום שכבו הנרות נתגברו אומות העולם על ישראל.

כותב התרגום שני (על מגילת אסתר) – וממעל לראש הכסא [של שלמה] עומדת מנורת זהב טהור, מתוקנת וערוכה בכל מערכותיה, בנרותיה, כפתוריה, גביעיה, פרחיה, מלקחיה ומחתותיה, הכל זהב טהור. ושבעה קנים יוצאים מצדה האחד של המנורה ועליהם מצירות תמונות שבעת אבות העולם: אדם, נח, שם, אברהם, יצחק, יעקב ואיוב. ושבעה קנים יוצאים מצדה השני ועליהם מצירות תמונות שבעת

¹² ברוך שאמר: ישנן כמה דעות שאלדד ומידד היו אחיו של משה רבינו. לא מדובר על אנשים פשוטים, אלא מעלתם הרוחנית היתה גבוהה מאד. הזרע שמשון אומר, שהשם של אלדד – מידד אלו שני קיצורים של שם ה'; א' משמותיו של הקב"ה נקרא אלהים – אלדד – א"ל משם אלקים; מידד – מ"י משם אלקים, ושמו של הקב"ה – ה'; נשאר ד"ד מאלדד וד"ד ממידד. דד הוא יסוד השפעת השפע, כמו שהתינוק יונק מהדד. ולכן ההשפעה של הקב"ה לאלדד ומידד היתה ישירה ולא באמצעות משה רבינו, ולכן מעלתם היתה גבוהה יותר משל שאר הנביאים.

¹³ ברוך שאמר: אומרים חז"ל, שהתורה דורשת כאן שוויון, היינו שיהיו החצוצרות שוות בכל. היות וגם ללא הספרה יכלנו להבין את הפס'.

¹⁴ ברוך שאמר: כלומר, אם תוקעים בשתי החצוצרות יחד תקיעה אחת, העדה יודעת שהיא צריכה לבוא להתכנס לפני אוהל מועד.

¹⁵ ברוך שאמר: כיום אנחנו לא יודעים בדיוק מה זה 'תרועה', לכן אנחנו עושים ברה"ג גם שברים וגם תרועה.

¹¹ ברוך שאמר: זו הפעם הרביעית שבה עוסקת התורה בעניני המנורה.

כשתרצה לדבר עם הסנהדרין ושאר העם ותקראם לאסוף אליך, תקראם על ידי חצוצרות.

עוד, אומר המדרש {שם אות טז} – **אמר רב החצוצרות שיהיו במקדש אף הן נגזזו, אבל דוד המלך היה משתמש בקנור, שנגמר (תהלים ז, ט): עזרה קבודי עזרה הנבל וקנור אעזרה שחר.**

אומרת הגמרא {מסכת מנחות כח, ב} – **תנו רבנן: כל הכלים שעשה משה כשרים לו וכשרים לדורות.** אבל חצוצרות שעשה משה, כשרות לו ופסולות לדורות. חצוצרות מ"ט מה הטעם לכך שאין הם כשרות אלא לשימוש בדורו של משה? **אילימא דאמר קרא** אם תאמר שהטעם הוא משום שנאמר בתורה {במדבר יב} **עשה לך** שתי חצוצרות כסף, ומשמע שהן מיועדות לך (למשה) בלבד, ולא לדורות הבאים; אלא מעתה שהמלך לך' משמעותה שהדבר מיועד רק למשה, אם כן בדומה לכך מה שנאמר {דברים יא} **ועשית לך ארון עץ, הכי נמי** גם כן עלינו לדרוש כך, **דלך** שארון זה מיועד רק לך' (למשה) ולא לדורות הבאים! והרי בודאי שא"א לומר כך, שהרי השתמשו בארון זה גם לאחר פטירתו של משה! אלא, ודאי שעלינו לפרש את האמור לגבי הארון באחת משתי האפשרויות הבאות: **אי למאן דאמר** או שנפרש כמו מי שאמר שהמלה **לך'** משמעותה **משלך** ולפי דבריו כוונת הפסוק שמה הצטוו לעשות את הארון מממנו. **אי למ"ד** או שנפרש כמו מי שאמר שמלה זו הוראתה שכן אמר ה' למשה: **כביכול** אם היה אפשר שהציבור יצא ידי חובה בשל יחיד, **בשלך אני רוצה יותר משלהם** הייתי רוצה שתביא את הארון מממונך ולא משל הציבור, לפי שאין אני חפץ בהם; ולפי דבריו כוונת הפסוק היא שמשה אמנם נצטוו לעשות את הארון מממון הציבור ולא מממנו, מפני שאין הציבור יכול לצאת ידי חובה בשל יחיד, אלא שה' אמר לו שאם היה אפשר, היה רוצה שהארון יעשה משלו. ואם כן **האי נמי מיבעי ליה להכי** המלה לך' שנכתבה לענין החצוצרות, גם כן נצרכת לאחת משתי האפשרויות הללו! כיצד ניתן ללמוד ממנה שהחצוצרות פסולות לדורות? מתרצת הגמרא: **שאני התם** שונה הדבר שם (לענין החצוצרות שעשה משה) משום **דאמר קרא** שנאמר בכתוב בענין: **"לך" "לך" תרי זימני** שתי פעמים, שהרי נאמר **עשה לך** ונאמר גם **והיו לך** ומכך שהוסיפה התורה וכתבה את המלך לך' פעם נוספת, אנו למדים דין נוסף, שחצוצרות אלו אינן כשרות אלא לשימוש בדורו של משה.

נשאלת השאלה – למה המנורה יכלה להישאר לדורות, וכך גם הארון עם הכרובים ומזבח הקטורת, ואילו החצוצרות היו חייבות להיגזז?

ועוד יש לשאול, למה היה צריך דוקא שתי חצוצרות – וכי לא הספיקה רק חצוצרה אחת?! – השאלה הזאת עולה לאור שאלתו של **האברבנאל**;

כשרצה משה רבינו להקהיל את העם, הוא היה תוקע בשתי חצוצרות; אם הוא היה רוצה לקרוא לנשיאים, הוא היה משתמש בחצוצרה אחת ותוקע פעם אחת. כשהוא היה רוצה לקרוא לעם ישראל, הוא היה משתמש בשתי חצוצרות ותוקע שתי תקיעות. ובמועד הוא היה תוקע רק תקיעה אחת – אם ככה, איך ידעו העם להבדיל האם התקיעה היא משום מועד או שמא קוראים להם להתאסף?

אומר האברבנאל – אם ישאל שואל אם היה שביום שמחתם ומועדיהם וראשי חודשיהם יתקעו ולא יריעו במה יודע איפה שאין זה להקהיל העדה או הנשיאים, נשיב כי כשהיתה התקיעה על הקרבנות מלבד החצוצרות היו ג"כ

ולתקוע בהן. אבל במקום זה, לקח יהושע שבעה כהנים עם שבעה שופרות וסובבו מסביב לחומה.

נשאלת השאלה – ולמה הוא לא לקח את החצוצרות, הרי נאמר במפורש **"וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בחצוצרת וגו'?"**

אומרים חז"ל {במדבר רבה שם} – **תדע לך שיהי' יהושע תלמידו של משה לא נשתמש בהן אלא בשופרות, כשכא להלחם ביריחו נתכנסו ליריחו שבע אמות, שנגמר (יהושע כד, יא): ותעברו את הירדן ותבאו אל יריחו וילקמו בכם בעלי יריחו האמרי והפרזי והכנעני והחתי והגרגזי החזי והיבזי וגאון אותם בידכם. וכי שבע אמות היו בעלי יריחו, אמר רבי שמואל בר נחמני יריחו נגרא של ארץ ישראל, אם נקבשה יריחו מיד כל הארץ נקבשת, לפיכך נתכנסו לתוכה שבע אמות, מה קתיב שם (יהושע ו, כ): וירע העם ויתקעו בשופרות, מלמד שאפילו יהושע תלמידו לא נשתמש בהם, ולא תאמר ליהושע אלא אפילו משה רבנו שעד שהוא חי בעצמו נגזזו.**

פירוש הדבר, כמו שמקום קבורתו של משה רבינו לא ידוע עד היום, כך גם המקום שבו הטמינו את החצוצרות לא ידוע עד היום.

אומרת התורה בפרשת וילך: {דברים לא, כח} **הקהילו אלי את כל זקני שבטיכם ושטריכם ואדברה באזניכם את הדברים האלה ואעידה בהם את השמים ואת הארץ.**

נשאלת השאלה – ולמה הוא היה צריך להקהיל אותם, הוא יכל לתקוע תקיעה אחת וכולם היו מגיעים!?

אומרים חז"ל {במדבר רבה שם} – **והיכן היו החצוצרות לתקוע בהן ולכנסן, אלא עד שהיו בסיים נגזזו. אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי לקיים מה שנגמר (קהלת ח, ח): ואין שלטון ביום המות, הוי עשה לך שתי חצוצרות כסף, לך את עושה ואין אחר משתמש בהן כל ימיה.**

וכך אומר רש"י בפרשת וילך – **הקהילו אלי.** ולא תקעו אותו היום בחצוצרות להקהיל את הקהל, לפי שנאמר {במדבר י, ב} עשה לך, ולא השליט יהושע עליהם בחייו של משה. ואף בחייו נגזזו קודם יום מותו, לקיים מה שנאמר {קהלת ח, ח} ואין שלטון ביום המות.

החצוצרה הבאה שהיתה בעם ישראל, היתה של דוד המלך. הווי אומר, 480 שנה – מזמן שיצאו ממצרים ועד שנבנה בית המקדש; 40 שנה היו במדבר – 440 שנה היו בארץ ישראל, היה משכן בגבעון, בשלה ובנוב – ובמה תקעו אז, והלא נאמר {במדבר י, י} **והיום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חודשיכם ותקעתם בחצוצרות על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם וגו'?** התשובה היא, שתקעו בשופרות ולא בחצוצרות.

אומר המדרש, חצוצרות יכול לעשות רק מלך! – כמ"ש {תהילים צח, ו} **בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' – ומשה רבינו נקרא מלך', שנאמר {דברים לג, ה} ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל – ממילא, רק הוא יכל לתקע בחצוצרות.**

אומר רש"י – **עשה לך.** שיהיו תוקעין לפניך כמלך, כמו שנאמר {דברים לג, ה} ויהי בישרון מלך: **למקרא העדה.**

אומרת הגמרא {מסכת ב"ב צט, א} – דנה הגמרא באופן עמידת הכרובים: כיצד הן הכרובים עומדין, כלומר לאיזה כיוון העמידו את פניהם בעת הצבתם בקדש הקדשים? רבי יוחנן ור' אלעזר נחלקו בדבר זה. חד אמר: פניהם איש אל אחיו. וחד אמר: פניהם לבית כלומר, לכיון ההיכל {מזרחה}. ולמ"ד ולפי מי שאומר שהעמידום כשפניהם איש אל אחיו, הא והלא כתיב {דברי הימים ב ג-יג} ופניהם לבית! משיבה הגמרא: לא קשיא! כאן, בכתוב האומר שפניהם איש אל אחיו, מדובר בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ומקיימים מצוותיו. כאן בכתוב השני, מדובר בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום.

אומר ר' חיים מוולוז'ין {נפש החיים שער א' פ"ז} – וז"ש דוד המע"ה ה' צלך על יד ימינך. היינו שכמו שנטיית הצל של איזה דבר הוא מכונן רק כפי תנועות אותו הדבר לאן נוטה. כן בדמיון זה כביכול הוא ית"ש מתחבר לנטות העולמות כפי תנועות ונטיית מעשי האדם למטה. וכן מפורש במדרש אמר לו הקב"ה למשה לך אמור להם לישראל כי שמי אהי"ה אשר אהי"ה. מהו אהי"ה אשר אהי"ה כשם שאתה הוה עמי, כך אני הוה עמך. וכן אמר דוד ה' צלך על יד ימינך. מהו ה' צלך כצלך. מה צלך אם אתה משחק לו הוא משחק לך. ואם אתה בוכה הוא בוכה כנגדך. ואם אתה מראה לו פנים זעומות או מוסברות אף הוא נותן לך כך. אף הקב"ה ה' צלך כשם שאתה הוה עמו הוא הוה עמך.

דבר נוסף, אומרת הגמרא {מסכת יומא נד, א} – אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל עולין למקדש לרגל, היו מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה דבוקים יחד ומחבקים זה את זה כזכר המחבק את הנקבה, ואומרים להן: ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה.

ממשיכה הגמרא {שם ע"ב} – אמר ריש לקיש: בשעה שנכנסו נכרים להיכל בעת חרבן הבית, ראו מצוירים בכותל ההיכל כרובים המעורין זה בזה. קילפו אותם מן הכותל והוציאון לשוק ואמרו: ישראל הללו שברכתן ברכה וקללתן קללה יעסקו בדברים הללו! מיד הזילום פחת ערכם של ישראל בעיניהם, שנאמר {איכה א-ח} כל מכבדיה שכיבדה בעבר הזילוה כי ראו ערותה.

שאלים המפרשים – איך יכל להיות, שבשעת החורבן כאשר נכנסו האויבים לבית המקדש, הם מצאו את הכרובים מעורים זה בזה!?

כותב הבני יששכר {מאמר חודש אב, מאמר ג'} – והנה נוכל להתבונן בענין אהבה גשמית בעולם הזה, כענין אהבת חברים ואיש עם אשתו, בהיותם ביחד לא תוכר כל כך האהבה, משא"כ כשרוצים להיפרד ולהרחיק נדוד לזמן רב,

תוקעים בשופר כמו שאמר {תהלים צח, ו} "בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'" ונאמר "תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגנו".

אמרתי לעצמי, אם אליבא לדברי האברבנאל שבחגים היו משתמשים גם בשופר, אז למה היה צריך שתי חצוצרות – למה לא יכלו לשלב שופר אחד וחצוצרה אחת?

אומרים רבותינו, שעיקר הצורך בשתי חצוצרות היה לשעת מלחמה – ולמה?

כותב בעל הטורים¹⁶ – שתי חצוצרות. כנגד אברהם ויעקב שעשו מלחמה באומות ונצחום.

זאת אומרת, כדי להשיג זכויות לפני היציאה למלחמה, היה צורך בזכויות של האבות שג"כ יצאו להילחם והם אברהם אבינו במלחמת ארבעת המלכים מול החמישה, ויעקב אבינו בשכ"ם¹⁷.

כותב רבינו אפרים – "שתי חצוצרות, כנגד אברהם ויעקב וגו'" וזהו 'ונזכרתם לפני ה' אלוקים', כלומר אזכור להם העקידה.

עוד, כותב בעל הטורים – וכי תבאו מלחמה; תבאו. אותיות אבות שזכות האבות עומד במלחמה.

מי שמאריך בענין החצוצרות הוא רבינו בחיי בפרשת השבוע; ניקח כמה מדבריו וננסה לבארם;

בראש ובראשונה הוא אומר, שתי חצוצרות – הא' מסמלת את מידת הדין, והב' מסמלת את מידת הרחמים.

כותב רבינו בחיי – ע"ד הפשט היו חצוצרות הללו של כסף, והיו מקשה, ולשני דברים היו משמשים, האחד להקהיל העם או הנשיאים, והשני לנסיעה ... כשהיו תוקעין בשתייהן היה סימן להקהיל העם, וכשהיו תוקעין בחצוצרת אחת בלבד היה סימן להקהיל הנשיאים, הוא שכתוב ואם באחת יתקעו ונועדו אליך הנשיאים, לפי שהם המיוחדים שבעם לפיכך היו תוקעין באחת והיה סימן להם, וזהו זה בתקיעה שהיא פשוטה, ופשוטה רמז למדת הרחמים, כי ימינו פשוטה לקבל שבים. אבל למסע את המחנות היו תוקעין בתרועה, שנאמר תרועה יתקעו למסעיהם, לפי שהנסיעה סימן למלחמה, שהרי מחנות ישראל לקראת שבעה עממין היו הולכים להילחם בהם ולכבוש את הארץ, ולכך היו מריעין בתחלת נסיעתן, כי התרועה רמז למדת הדין והיא המנצחת במלחמה ...

הזכרנו בתחילת שיטנו עוד כלי א' שכל כולו זהב [מלבד המנורה] – הכרובים;

אומרת התורה: {כמות כה, כ} והיו הכרובים פְּרָשִׁי כְּנָפִים לְמַעַלָּה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכֹּפֶרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אֶל הַכֹּפֶרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים.

¹⁶ ברוך שאמר: וכך כותב גם הרוקח – שתי כנגד אברהם ויעקב שעשו מלחמה כנגד האומות ונצחום.

¹⁷ ברוך שאמר: ואילו יצחק לא יצא מעולם למלחמה.

ובהיותם כלי שההשגות נרמזו בו היו טעונין גניזה ונגזרו בחייו של משה.

כותב השפתי כהן – ולזה היו [החצוצרות] מכסף להורות שכל הנביאים נכספים לנבואתו [של משה רבינו] וממנו הם מקבלים.

ממשיך רבינו בחיי ואומר – ומטעם זה לא נשתמש בחצוצרות אפילו יהושע תלמידו שלא עלתה השגתו בכך, אמנם נשתמש בשופר להודיע בו להיות מדת הדין מתוחה כנגד האויבים כי היא מדתו, וגם היא מדתו של דוד שנשתמש בכנור, והיא התכלת הצבוע מדם חלזון שהוא הדג המצוי בים כנרת שלכך נקראת מדה זו כנור דוד שהיה מנגן מאליו, נמצאת למד שכל אחד ואחד נשתמש בכלי הראוי לו לפי השגתו ונבואתו ומדתו שהיא שוה ממנה.

בא הרמב"ן בפרשת השבוע ואומר, היות והחצוצרות מסמלות מעין מערכת יחסים עם הקב"ה, לכן תמיד כשיתקעו תרועה לעולם יהיה תקיעה לפניו ותקיעה לאחריה – ולמה? לפי שהתרועה מסמלת דין והתקיעה מסמלת רחמים, ולעולם לא תהיה מערכת של דין ללא רחמים – ולמה?

כותב הרמב"ן – "... כי המלחמה לתרועה והמועדים והשמחה לרחמים ורבותינו (ר"ה לג) העתיקו פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה ותרועה באמצע שלא יקצץ בנטיעות..."

זאת אומרת, אם אמרנו שלקב"ה יש שתי מערכות – הא' דין והב' רחמים. יכל האדם לחשוב שיש כאן שתי רשויות – ח"ו לומר דבר כזה! לכן כשרואים דין של תרועה, תמיד תבוא תקיעה לפניו ולאחריה, שאין דין לבד. הדין שנעשה כדין, הוא כל כולו נעשה ברחמים!

לאחר הדברים האלה, נוכל לגשת לשלש מסקנות נפלאות של **הלב אברהם** – לר' אברהם ויינפלד, ומהם נוכל להתקדם;

מסקנה ראשונה, **כותב הלב אברהם** – עשה לך שתי חצוצרות וגו'. ואיתא במדרש (פ"ט"ו, י"ב) לך אתה עושה ולא לאחר, אפילו יהושע תלמידו לא נשתמש בהם.

י"ל בדרך הרמז שבה ללמד כי הכלים שמשתמשים בהם להקהיל את העם ולמסע את המחנות, היינו יחד סביב המנהיג, להקהילם ולהביאם לידי תנועה להמשיך לצעוד בדרך התורה והיראה, אלו הכלים משתנים מדור לדור, ואם כי המטרה נשארת תמיד אחת, אבל הדרך משתנה, והאמצעים שהיו טובים בדוק קודם עלולים להיפסל בעבור הדור הבא והבן.

אז יתפעלו הנפשות באהבה יתירה אהבה עזה מגודל הגעגועים, ועל כן חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שיוצא לדרך [במות סב:]: ...

ועפ"ז תתבונן מה ששמעתי שהקשו תלמידי הרב הקדוש מוה"ר **דוב בער** זצוק"ל לרבים, על הא דאמרו רז"ל [יומא נד]. שמצאו האויבים ביום ההוא את הכרובים כמער [מעורין כחיבת איש ואשתו] איש וכו' [מ"א ז לו], הלא אמרו רז"ל [ב"ב צט]. שזה לא היה רק בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ובהיפך ח"ו הכרובים הופכים פניהם זה מזה. והשיב להם הקדוש הנ"ל, חייב אדם לפקוד וכו' בשעה שיוצא לדרך וכו', ואתה הבן.

א"כ יוצא, שכרוב א' מסמל את הקב"ה, וכרוב א' מסמל את כנסת ישראל.

ממשיך רבינו בחיי ואומר, חצוצרה א' היא כנגד הקב"ה וחצוצרה א' היא כנגד משה רבינו; כידוע, כסף מסמל רחמים, והיות וכך משה רבינו הוא זה שקיבל את סוד י"ג מידות של רחמים;

כותב רבינו בחיי – ומעתה הבן גדולתו של משה בשתי חצוצרות שהן סימן המלך במלכותו, וצוה הקב"ה בזה לכבוד משה, כי כן תכסיס המלך שתוקעין לפניו בשופר כי כן יצוה לאסוף חיילותיו, ובעבור שעלתה השגתו להתנבא בשם הגדול מדת רחמים, לכך צוה אותן לעשותן של כסף, ולא הוכשרו לעשותן משאר מיני מתכות שכן אמרו במסכת מנחות {כח.} החצוצרות היו באים מן העשת של כסף, עשאוה מגרוטאות של כסף כשרה, משאר מיני מתכות פסולה. ובעבור שנתיחד לו דיבור הרחמים פנים אל פנים, מראה בתוך מראה, לכך היו שתיים, והיו מקשה ...

נשאלת השאלה – ולמה לא עשו את החצוצרות מזהב?!

כותב בעל הטורים – כסף. ולא זהב שלא להזכיר קול העם ברעה¹⁸.

ממשיך רבינו בחיי ואומר – ולפי שלא עלה שום נביא למדרגה זו בנבואה לשמוע מן השם המיוחד אלא הוא לבדו, לכך צוהו שלא ישתמש בחצוצרות אלא הוא לבדו לא זולתו¹⁹, הוא שכתוב 'עשה לך', ודרשו רז"ל לך אתה עושה ואין אחר משתמש בהן. והוסיף עוד ואמר 'והיו לך', כלומר והיו המדות לך לבדך ולא לאחר זולתך. ומרוב קדושות החצוצרות

¹⁸ **ברוך שאמר**: היינו חטא העגל.

¹⁹ **ברוך שאמר**: כמו שהנבואה אליו היתה באופן מיוחד 'פה אלה פה אדבר בו במראה ולא בחידות' – אם זה היה בפה, לכן צריך כלי נשיפה בדוקא, ולכן זה חצוצרה – לא כדוד המלך שניגן בכינור.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

שאלת השאלה – למה לא יכלו לשמור את החצוצרות למזכרת, דוגמת צנצנת המן – למה היה צורך לקבור אותם!?

באים חז"ל בספרי ושואלים שאלה נפלאה; הבאנו קודם את דברי בעל הטורים והרוקח, למה דוקא שתי חצוצרות, ואמרנו, כי יוצאים למלחמה וצריך את זכות האבות הקדושים – א' כנגד אברהם אבינו שנלחם במלחמת ארבעת המלכים כנגד החמשה, וכנגד יעקב אבינו שנלחם בשכם;

אומרת התורה: {י, ט} **וְכִי תֵבֵאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצָּר הַצָּר אֶתְכֶם וְקָרַעְתֶּם בְּסִצְרֹת וְנִזְכַּרְתֶּם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם.**

לכאורה, לשון הפס' איננה ברורה. הוא מתחיל ב'צר' ומסיים באויב? אם הוא התחיל ב'צר' היה צריך לסיים ג'כ" **"וְנוֹשַׁעְתֶּם מִצּוֹרְכֶם"!**

אומרים חז"ל {ספרי, בהעלותך אות ע"ו} – **במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר.**

א"כ כשתגיע מלחמת גוג ומגוג ב"ב, שם ניוושע מהצורר ומהאויב!

אומר הנצי"ב מוולוז'ין {העמק דבר, בהעלותך} – **ונושעתם מאויביכם.** 'מצורריכם' מיבעי, וכלשון המקרא "על הצר הצורר וגו'". וכבר ביארנו ד'אויב' לא משמע אלא בלב, ואינו פועל רע בידים²¹. והיינו דתניא בספרי: במלחמת גוג ומגוג הכתוב מדבר ... או בכל המלחמות שבתורה, ת"ל "ונושעתם מאויביכם", אמרת, צא וראה איזו היא מלחמה שישראל נושעים בה ואין אחריה שעבוד, אין אתה מוצא אלא מלחמת גוג ומגוג, וכן הוא אומר {זכריה יד, ג} "ויצא ה' ונלחם בגוים ההם", מה כתיב אחריו "והיה ה' למלך על כל הארץ. ולא שהברייטא מפרשת גוף המצוה במלחמת גוג ומגוג, אלא ההבטחה שהבטיח הכתוב בבירור, והיה קשה לנו שהרי אנחנו רואים כמה פעמים שאין תפלה וחצוצרות מועילים ועון הדור גורם, וא"כ האיך כתיב בבירור "ונושעתם", על זה תניא דמתחילה לא באה ההבטחה אלא במלחמת גוג ומגוג, שהרי כתיב "ונושעתם מאויביכם" ולא 'מצורריכם', אלמא שאין הבטחה זו אלא באופן שתהיה ישועה גם מאויב שבלב, וזה אי אפשר אלא במלחמת גוג ומגוג שאז יכירו כל העולם גדולת ישראל ויקבלו את ה' אלהי ישראל למלך.

שאלת השאלה – ובאיזה חצוצרות ישתמשו במלחמת גוג ומגוג?

כותב המשך חכמה – ומכאן על החצוצרות שעשה משה, והם נגזזו במותו, כמו שהובא ברש"י פרשת וילך פרק ל, כח. לכן במלחמת גוג אז יתגלו ויתקעו בהן ישראל.

לכאורה לא ברור. מהיכן לקח המשך חכמה את הרעיון הזה, שלעתיד לבוא יתגלו החצוצרות?

פירוש הדבר, לכל דור 'חצוצרה' משלו; החצוצרה של הרמב"ם לא מתאימה לדור הזה, וכך גם החצוצרה של הבן איש חי ושל החיד"א ושל הבעל שם טוב וכו'. וכמו שכותב ר' נחמן מברסלב, לכל רועה ורועה מנגינה משלו. ולכן אין להביא ראיה ממה שעשו המנהיגים בדורות הקודמים.

זכורני, בשנה הראשונה שלי בבית הספר הגיע אלינו מורה שהיה בא עם 'נבוטה' ☺; כשנכנסנו לכיתה בפעם הראשונה, הוא נתן מכה על השולחן עם הנבוטה ואמר "כולם לשבת!" 😊 - מאז ישבנו ולא קמנו עד תשעה באב ☹ - היום איך שהמורה רק מציץ, ישר מתייצב בשיעור צוות של יס"מ ☺

לכן כל דור והחצוצרה שלו – היום זה ללטף ולאהוב. להשפריך עליהם מקסימום של אהבה.

מסקנה שניה, **כותב הלב אברהם** – **ותקעו מהם ונועדו אליך. כל העדה וגו' ואם באחת יתקעו ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל.** יש לפרש בדרך המליצה כי דרך ההשפעה על הגדולים משונה מדרך ההשפעה על אנשי ההמון, וקתיב {משלי יז, י} תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה²⁰. אבל כל כמה שהוא יותר חכם, הוא מרגיש יותר ואין צורך לו אפילו גערה, וגם אמירה רכה משפיעה עליו.

ועל כן כדי להקהיל את ההמון היו צריכים לקול חזק ועב של שתי חצוצרות יחד, אבל להנשיאים ראשי בני ישראל באחת יתקעו, ודי בקול דממה דקה לעוררם.

וכאן באה לה המסקנה השלישית, **כותב הלב אברהם** – **ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו** {י, ז}. יש לפרש בדרך הרמז כי הא דאמרי אינשי "אם אתה שמח הכל שמחים עמך, ואם אתה בוכה – לבדך תבכה", ועל כן יש לדעת שרק עם תנועה של שמחה אפשר להשפיע על הבריות ולאספם יחד למטרה אחת, ולא ע"י בכיות וצעקות. והנה תקיעה מרמזת על קול של שמחה כדכתיב להלן {פסוק י} וביום שמחתכם ומועדיכם ובראשי חודשיכם ותקעתם וגו', אבל תרועה מרמזת על גנוחי גנח וילולי ילל {ר"ה לג}.

זזה שמרמז "ובהקהיל את הקהל", אם תרצה להקהיל את הקהל, תדע שיש לתקוע בתנועה של שמחה, ולא תריעו, כי עם יללות ובכיות רק תרחיקם ולא תקרבם, והבן.

עכ"ד.

²⁰ **ברוך שאמר:** פירוש הדבר, לחכם מספיק רמז אחד – מספיק שתגיד לו "נו!" פעם א' והוא יבין. אבל כשאתה מדבר עם כסיל, אתה צריך להגיע לו כמה וכמה פעמים "נו!" עד שהוא יבין – וזה הפשוט: לנשיאים מספיק גערה אחת, ואילו לקהל צריך הרבה גערות.

²¹ **ברוך שאמר:** חז"ל הנצי"ב ב'עמק הנצי"ב' (על הספרי): והנה ידוע דלשון 'צורר' שייך רק על עושה רע בפועל, ו'אויב' שייך גם כן על שנהא שבלב.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בתוך הפרשה שלנו, מופיע ענין של 'מוני"ם הפוכים':

אומרת התורה: {י, לה} וְיְהִי בְנֹסֵעַ הָאָרֶן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה ה' וַיַּפְצוּ אֵיבִיךָ וַיְנַסּוּ מִשְׁנְאִיךָ מִפְּנֵיךָ: {לו} וּבִנְחָה יֹאמֶר שׁוֹבָה ה' רַבּוּת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

לפני המילים "וְיְהִי בְנֹסֵעַ הָאָרֶן", ואחרי המילים "רַבּוּת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל" ישנה נו"ן הפוכה – כדי להפריד בין פורענות לפורענות; מצד אחד המתאוננים – {יא, א} וְיְהִי הָעַם כְּמִתְאֲנָנִים רַע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אָפוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה, ומצד שני {י, לג} וַיִּסְעוּ מֵהָר ה'.

מה רצו המתאוננים?

אומרת התורה: {שם ד} וְהֶאֱסֹפְסֹף אֲשֶׁר בְּקֶרְבוֹ הַתְּאוֹ וַתֵּאָוֶה... מה הם רצו?! – "מִי יֹאכְלֵנוּ בִּשְׂרָאֵל".

אומר רש"י – יאכלנו בשר. וכי לא היה להם בשר, והלא כבר נאמר (שמות יב, לח) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו'. ואם תאמר אכלום, והלא בכניסתם לארץ נאמר (במדבר לב, א) ומקנה רב היה לבני ראובן וגו', אלא שמבקשים עליה.

{שם י} וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתְחוֹ אֵהְלוּ וַיַּחַר אִפּוֹ ה' מֵאֲדָוָה וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע: {יא} וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' לְמָה הֲרַעַתָּ לְעַבְדְּךָ וְלִמָּה לֹא מִצִּיתִי חוֹן בְּעֵינֶיךָ לְשׁוּם אֶת מִשְׂא כָּל הָעַם הַזֶּה עָלַי: {יב} הֲאֵנֹכִי הֲרִיתִי אֶת כָּל הָעַם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְדִיתִיהוּ כִּי תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת הַיֶּנֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם: {יג} מֵאִין לִי בִּשְׂרָא לְתַת לְכָל הָעַם הַזֶּה כִּי יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בִּשְׂרָא וְנֹאכְלָה: {יד} לֹא אוֹכַל אֲנֹכִי לְבַדִּי לְשַׂאת אֶת כָּל הָעַם הַזֶּה כִּי כִבֵּד מִמֶּנִּי: {טו} וְאִם כִּכָּהֵן אֶת עֲשֵׂה לִי הֲרֹגֵנִי נָא הֲרֹג אִם מִצִּיתִי חוֹן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעֲתִי.

בעצם אומר משה רבינו: "אם מדובר בהורדת בשר לעם ישראל – אני לא פה!" – ולמה? כי ידוע שהמן ירד בזכותו של משה רבינו²², ולכן הוא לא היה מוכן לרדת במעלתו כדי לספק לעם בשר.

{שם טז} וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲסֹפְהָ לִי שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעֶתָ כִּי הֵם זִקְנֵי הָעַם וְשִׁטְרֵי וְלִקְחֶתָ אֹתָם אֶל אֶהְלֵ מוֹעֵד וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ: {יז} וַיִּרְדְּתִי וְדַבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אִתְּךָ בְּמִשְׂא הָעַם וְלֹא תִשָּׂא אִתְּךָ לְבַדְּךָ... {יט} לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם: {כ} עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאִפְכֶם וְהָיָה לָכֵם לְזָרָא יַעַן כִּי מֵאִסְתֶּם אֶת ה' אֲשֶׁר בְּקֶרְבְּכֶם וַתִּבְכוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לְמָה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם... {כד} וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל הָעַם אֶת דְּבָרֵי ה' וַיֹּאסֹף שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעַם

²² תענית ט.

וַיַּעֲמֵד אֹתָם סְבִיבֹת הָאֵהָל: {כה} וַיִּרְד ה' בְּעָנָן וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנוּחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסְפוּ: {כו} וַיִּשְׂאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד וַתִּנַּח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וְהֵמָּה בְּכַתְּבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֵהָלָה וַיִּתְנַבְּאוּ בְּמַחֲנֶה: {כז} וַיִּרְץ הַנְּעָר וַיַּגִּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחֲנֶה.

ע"כ הפסוקים שנצרכים לנו להבנת הסוגיה.

משה רבינו לא מוכן לשאת את משא העם, והקב"ה אומר לו לקחת שבעים זקנים שיעזרו לו בזה. איך בוחרים שבעים זקנים?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה טו, אות יט} – אֲסֹפְהָ לִי שְׁבָעִים אִישׁ, בְּשַׁעֲהָ שֶׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: אֲסֹפְהָ לִי שְׁבָעִים אִישׁ, אָמַר מֹשֶׁה מָה אֶעֱשֶׂה, אִם אָבִיא חֲמִשָּׁה מְכַל שְׁבֵט וְשֵׁבֶט אֵינָם עוֹלִים לְמִנִּין שְׁבָעִים וְנִמְצְאוּ שְׁשִׁים, וְאִם אָבִיא שֵׁשׁ מְשֻׁבְּטֵי זֶה וְחֲמִשָּׁה מְשֻׁבְּטֵי זֶה, הֲרִי אֲנִי מִטִּיל קִנְיָה בֵּין שְׁבֵט וְשֵׁבֶט. מָה עֲשֵׂה, נִטַּל שְׁבָעִים וְשִׁנִּים פְּתֻקִין וְכָתַב בָּהֶן זִקָּן, עוֹד שְׁנַיִם פְּתֻקִין חֶלֶק, וְטָרְפָן בְּקֶלְפֵי, אָמַר בּוֹאוּ וְטִלוּ פְתֻקְכֶם, מִי שֶׁעָלָה בְּיָדוֹ פְתֻק כְּתִיב בּוֹ זִקָּן הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁנַתְּמָנָה זִקָּן, וְאִם עָלָה בְּיָדוֹ חֶלֶק הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁלֹשׁ נִתְמָנָה, וְהִמְנָה אֹמֵר לוֹ הֲרִי שָׁם פְתֻק אֶחָד כְּתוּב בּוֹ זִקָּן, אֵלּוֹ הֵייתָ רְאוּי לְהִתְמַנּוֹת הִיָּה עוֹלָה בְּיָדְךָ, כִּיֹּן שֶׁעֲשֵׂה כָךְ נִתְמַנּוּ הַזִּקְנִים.

אומרת לנו התורה, שכל השבעים זקנים הללו קיבלו נבואה דרך משה רבינו, שנאמר {שם כה} וַיִּרְד ה' בְּעָנָן וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנוּחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסְפוּ. לעומת זאת, כפי שאמרנו בתחילת השיעור, אלדד ומידד קיבלו את נבואתם באופן ישיר מהקב"ה – ומה הם נתנבאו?

אומרים חז"ל {שם} – אֶלְדָּד וּמִידָד הֵיוּ שָׁם, וּמַעֲטוּ עֲצָמוֹן, אֵין אָנוּ כְּדִי לְהִיּוֹת בְּמִנּוּי הַזִּקְנִים, וְעַל שֶׁמַּעֲטוּ עֲצָמוֹן נִמְצְאוּ יְתִירִים עַל הַזִּקְנִים חֲמִשָּׁה דְבָרִים, הַזִּקְנִים לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא לְמַחֵר, שְׁנֵאמַר {במדבר יא, יח}: וְאֵל הָעַם תֹּאמַר הַתְּקַדְּשׁוּ לְמַחֵר, אֲבָל אֵלּוֹ נִתְנַבְּאוּ עַל מָה שֶׁעֲתִיד בְּסוּף אַרְבָּעִים שָׁנָה, שְׁנֵאמַר {במדבר יא, כו}: וַיִּשְׂאָרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים בְּמַחֲנֶה, מָה הֵיוּ מִתְנַבְּאִים, יֵשׁ אֹמְרִים עַל מַפְלַתוֹ שֶׁל גּוֹג, וַיֵּשׁ אֹמְרִים מִתְּ מֹשֶׁה וַיְהוֹשַׁע מְכַנִּים אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָךְ.

אומר **בעל הטורים** – מתנבאים. קרי ביה מת נביאם שהיו אומרים משה מת ויהושע מכניס ישראל לארץ. מתנבאים. נוטריקין מש"ה תנו"ח נפש"ו בג"ן אלהי"ם יהוש"ע מכני"ס.

אומרת הגמרא {מסכת סנהדרין יז, א} – אבא חנין אומר משום רבי אליעזר: על עסקי שליו הן מתנבאים "עלי שליו עלי

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

נה) כי פרי החג ירמזו בהם ובפרקי רבי אליעזר (פרק כד) אמר הקב"ה לשבעים מלאכים הסובבים כסא כבודו בואו ונבלבל לשונם ולכן היה המספר ביורדי מצרים שבעים וצוה המספר הזה בשופטי ישראל כי המספר הזה יכול כל הדעות בהיותו כולל כל הכחות ולא יפלא מהם כל דבר וכן במתן תורה ושבעים מזקני ישראל (שמות כד א) כי ראוי במספר השלם הזה שישרה עליהם כבוד השכינה כאשר היא במחנה העליון כי ישראל צבאות השם בארץ כמו שנעשה ארון וכפורת ומשכן בדמות המשמשין במרום ונעשו הדגלים בדמיון המרכבה אשר ראה יחזקאל להשרות שכינה עליהם בארץ כאשר היא שכינה בשמים והנה משה על גבי שבעים זקנים רמז לישראל שהוא גוי אחד בארץ וקבלו רבותינו (סנהדרין ב) כי כל סנהדרי גדולה היושבת בבית השם במקום אשר יבחר לשכנו שם כן יהיה מינים שבעים והנשיא על גביהם כמשה רבינו והנה הם שבעים ואחד וכן האותיות בשם הגדול המפורש שבעים ושתיים כנגד השרים והשם המיוחד שהוא אדון יחיד על כולם ולזה ירמוז הכתוב באמרו (תהלים פב א) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט כי השכינה עמהם להסכים על ידם ...

מצוה הקב"ה את משה רבינו: {יא, טז} **אִישׁ מִזְקְנֵי לֵי שְׁבָעִים**
אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעֶתָ כִּי הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו
וְלִקְחָתָ אֹתָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ.

נשאלת השאלה – ולמה צריך לקחת דוקא את השוטרים שהיו במצרים!?

אומר האזנים לתורה – **אספה לי ע' איש מזקני ישראל**. מה הועילו השבעים זקנים האלה למשה במשא עם ובהשקטת המריבה של 'תנה לנו בשר', הלא ה' נתן את הבשר? וי"ל שהזקנים שהיו זקני העם ושוטריו הועילו, שלא יבואו שנית אל משה לדרוש את הקישואים ואת האבטיחים ... ואת השומים. משל למלך שנשא אשה שהיתה משרתת אצל איש א' שרדה בה בפרך. וכשנלקחה אל בית המלך שכחה את אשר עבר עליה בתור שפחה, ומרוב טובה התחילה מבעטת ואומרת למלך ששולחנו אינו מוצא חן בעיניה וכי היא מתאוה למאכלים הטובים שהיתה רגילה בהם בימי נעוריה. מה עשה המלך? עמד ומינה על ביתו את אותו האיש שהמלכה עבדה אצלו כשפחה, וכשהמלכה היתה רוצה להזכיר את המאכלים הטובים שהיתה רגילה בהם טרם שנלקחה לבית המלך, היה האיש אשר על בית המלך נותן בה את מבטו והיתה נזכרת את המכות אשר הוכתה בביתו ואת עבודת הפרך אשר עבדה שם, ונרתעת לאחוריה. וכן הוא הדבר בהאספוסוף שטען לפני משה: "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את..." – הוא לא העיז עתה לטעון כזאת לפני הע' זקנים, מי שהיו שוטרים, ממונים על העבודת פרך שעבדו בהם המצרים ...

שלו"ו. רב נחמן אמר: **על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאין שנאמר {יחזקאל לח-ג} כה אמר ה' אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם וגו'. אל תיקרי 'שנים' אלא 'שָׁנִים', ואיזו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד (בזמן אחד) נבואה אחת? הוי אומר אלדד ומידד.**

נשאלת השאלה – אם אתה אומר לי שהתנבאו על שלי - מובן. כעת יודעים שהולך לרדת שלי; אם אתה אומר שמה מת והושע מכניס - ג"כ מובן. זו נבואה לעוד 38 שנים. אבל אם אתה אומר שהתנבאו על גוג ומגוג - כבר חלפו מאז 3332 שנה - מה היה כ"כ דחוף להתנבאות על זה באותו זמן!?

שאלה נוספת שיש לשאול, למה בחרו דוקא שבעים זקנים – לא יותר ולא פחות?

כתב בעל הטורים – **אספה לי שבעים איש**. כנגד שבעים נפש שירדו למצרים וכנגד ע' אומות וכנגד ע' שמות שיש להקב"ה ואלו הן: אל, אלהים, ה' [אדני], אחד, אדון, אדיר, אהיה, אמיץ, אמת, ארך אפים, אחרון שאין מוסר מלכותו לאחר, אמונה, אשכול הכופר, ברוך, בורא, גדול, גאה, גואל, גבור, דגול, היודע, ועד, זוכר, חי, חסיד, חנון, חוקר, חסין, חכם, טוב, טהור עינים, ישר, יושב סתר, כבוד, מסתתר, נורא, נשגב, נצחי, נוצר חסד, נושא עון, נושא פשע, נושא חטא, נוקם, נוטר, נקה, יושב קדם, סלה, סולח, עליון, עופר, עזוז, פודה, פוקד, צור, צבי, צבאות, קרוש, קנא, קרוב, רחום, רם, ראשון, שלא קיבל מלכותו מאחר, רב חסד, שומר, שופט, שלטון, שר, שוכן עד, תמים, תקיף, וע' שמות של ישראל ואלו הן אשת נעורים, אילי הצדק, אלופים, אחים, אהובים, אום, אם, אישים, אפרים, אדירים, אצילים, אגוז, איומה, אגודה, בנים, בני אל חי, בני אברהם, בני יצחק, בכור, בחורים, בתי, ברה, בעולה, גוי, גדול, גן נעול, גל נעול, גפן העמוסים, ונשואים, זרע קדש, חכמים, טובים, יחידיים, יקירים, ישראל, ישורון, יעקב, יוסף, יהודים, ילדים, ידידים, כלה, כנה, כרם, כהנים, משרתים, מלכים, מעין חתום, נחלה, נדיבים, נאוה, נער, נטע, סגולה, עליונים, ענוים, עדה, עברים, עבדים, עמים, פדוים, פזורים, צאן, קדושים, קנוים, רבים, רכים, שבטי יה, תמימים, ע"כ ושבעים שמות לירושלים. תגין על ה"א דאספה לומר לך שיהיו בקיאים וזהירין בה' חמשה חומשי תורה.

כתב הרמב"ן – **אספה לי שבעים איש מזקני ישראל**. כבר הזכירו רבותינו כי שבעים אומות הן בשבעים לשון ויש לכל אחת ואחת מזל ברקיע ושר למעלה כענין שנאמר בדניאל (י' יג) ושר מלכות פרס וכתוב (שם) אצל מלכי (יון) פרס וכן והנה שר יון בא (שם פסוק כ) והוא שנאמר (ישעיהו כד כא) יפקוד ה' על צבא המרום במרום (מכילתא שירה ב) ואמרו (סוכה

התחיל!?! – {במדבר י, לג} וַיִּסְעוּ מִהָר ה', ופירש הרמב"ן – "כתינוק הבורח מבית הספר" – ומשה רבינו 'מרים ידיים' – "לא אוכל אֶנְכִי לְבַדִּי לְשֹׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה" – ומתחילה הנהגה אחרת של 'שבעים זקנים' – יהושע מכניס את העם לארץ ישראל, שלמה המלך בונה את בית המקדש – ולעתיד לבוא הוא יחרב – כל זה קרה כתוצאה מהמתאוננים ומהבכיה של המרגלים.

א"כ נשאלת השאלה, מה קשור לכאן גוג ומגוג?

כותב רש"י {יחזקאל לח, ב} – **אל גוג**. כך שם המלך: **המגוג**. שם האומה כד"א גומר ומגוג (בראשית י).

ולמה נקראו דוקא 'גוג ומגוג' ולא 'גוגל ומגל'?! ©

אומר המדרש {תנחומא, קורח, אות יב} – **גוג ומגוג, בגימטריא שבעים, שהם שבעים אמות**.

פירוש הדבר, לומר לנו בא הכתוב, שמלחמת גוג ומגוג תהיה בראשות גוג שהוא מלך על שבעים אומות!

ולכן אם משה רבינו היה נשאר בהנהגה – לא היה גוג ומגוג – ולמה? כי לא היה צריך שבעים זקנים! – משה רבינו היה מכניס את עם ישראל לארץ, היה נבנה בית המקדש ומשה רבינו היה משיח צדקנו! – אבל במקום זה, בא משה ואמר "לא אוכל אֶנְכִי לְבַדִּי לְשֹׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה" – "אתה לא יכול?! אין בעיה!" – "אֶסְפֶּה לִּי שְׁבַעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל" – כנגד שבעים אומות, כי הולך להיות גוג ומגוג.

יוצא א"כ, שבקשתו של משה רבינו יצרה את מלחמת גוג ומגוג!

כעת נוכל לחזור לנבואתם של אלדד ומידד;

אליבא לא' השיטות במדרש, נבואתם היתה "מת משה ויהושע מכניס את ישראל לארץ" – א"כ משה רבינו לא יבנה את בית הבחירה, ממילא זה שיבנה ע"י שלמה המלך יחרב, וממילא עד היום אנחנו עוד מחכים היות וצריך להיות מלחמת גוג ומגוג תחילה!

{יא, כז} **וַיֵּרַץ הַנֶּעֱר וַיִּגַד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחְנֶה**.

אומר רש"י – **וירץ הנער**. יש אומרים גרשום בן משה היה.

בתחילה שהם לא באו לקבל את הנבואה, נאמר: {שם כו} **וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמַחְנֶה שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד** וגו', אבל לאחר שהם התנבאו נאמר "וַיֵּרַץ הַנֶּעֱר וַיִּגַד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְנַבְּאִים בְּמַחְנֶה"

בא המלבי"ם בפרשת השבוע, וכך גם המהר"ל²³ ואומרים, שאם משה רבינו היה ממשיך את ההנהגה ולא היה אומר {יא, יד} **לֹא אוֹכַל אֶנְכִי לְבַדִּי לְשֹׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד מְמַנִּי** ומכניס אותנו לארץ ישראל, היינו היום נמצאים כבר לאחר ביאת משיח צדקנו!

כותב הרמב"ן – משל למלך שמסר פרדס לשומר ונתן לו שכר השמירה אחר זמן אמר לו השומר איני יכול לשמרו כלו לבדי הבא עוד אחרים שישמרו עמי אמר לו המלך נתתי לך הפרדס שלי לשמרו וכל פירות שמירתו נתתיו לך ועכשיו אתה אומר הבא עוד אחרים שישמרו עמי הריני מביא אחרים שישמרו עמך והוי יודע שאין אני נותן להם שכר שמירה משלי אלא מתוך שכר שנתתי לך משם הם נוטלין שכרן. כך אמר לו הקב"ה למשה: אני נתתי לך רוח ודעת לפרנס את בני ולא הייתי מבקש אחר כדי שתתייחד אתה באותה השמירה ועכשיו אתה מבקש אחר?! תדע שמשלי אינן נוטלין כלום אלא ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ואף על פי כן לא חסר משה כלום. עד כאן במדרש.

פירוש הדבר, אמר הקב"ה למשה רבינו: "אני לא מתכוון להעביר נבואות נוספות. אם אתה רוצה להעביר, אין שום בעיה – תוריד מהנבואה שלך לאחרים!" – ולמרות זאת, לא חסר משה רבינו כלום;

אומר רש"י – **ושמתי עליהם**. למה משה דומה באותה שעה, לנר שמנח על גבי מנורה והכל מדליקין המנו, ואין אורו חסר כלום.

כותב האור החיים הקדוש {דברים א, לז} – **והנכון** הוא על פי דבריהם ז"ל (תענית כ"ט). שאמרו בפסוק (במדבר י"ד א') ויבכו העם בלילה וגו' קבעו בכיה לדורות כי ליל תשעה באב היתה שבו נחרב הבית, ואמרו עוד (סוטה ט'). שאם היה נכנס משה לארץ והיה בונה בית המקדש לא היה הבית נחרב שאין אומה ולשון נוגעת בו, ואמרו עוד (מדרש תהלים עט) בפסוק מזמור לאסף אלהים באו גוים וגו' וז"ל קינה מבעי ליה אלא על שהשליך חמתו על עצים ואבנים, מעתה אם היה נכנס משה לארץ והיה בונה בית המקדש ולהשליך חמתו עליו לא אפשר כנצר ויחר אף ה' בשונאי ישראל ויהיה כליונם במקום חורבן הבית, לזה גזר ה' בגזרת המרגלים גם על משה שימות במדבר, והוא אומר גם בי התאנף ה' בגללכם פירוש בגלגול דברים שלכם כי אם לא היה עון המרגלים והיו נכנסים אפשר שהיה נכנס משה עמהם והגם שיבנה בית המקדש אין מיחוש כי לא נתגבר בחינת הרע והיו עומדים בצדקם בארץ...

א"כ עם ישראל הגיעו לשיא הפסגה – ראו את הקב"ה יורד על הר סיני! פתאום הם רוצים בשר! – מה קרה – מאיפה זה

²³ חידושי אגדות על מסכת סנהדרין שם.

ועומד על מכונן, ומעתה נמצא כי אלו התקט"ו תפלות היו לצורך השלמת בניית הגג למקדש של מעלה, ועתה אחר שהתפלל תקט"ו תפלות ומקדש של מעלה כבר בנוי ומשוכלל ועומד על מכונן, אם יתפלל משה רבינו ע"ה עוד תפלה אחת להכניסו לארץ יצטרך כביכול למלא בקשתו, לזה אמר לו הקב"ה "רב לך אל תוסף דבר אלי" וגו'.

עכ"ד הנפלאים.

מה לעשות שהנבואה ניבאה אחרת – "מת משה ויהושע מכניס את ישראל לארץ";

אומר השמן ראש – וכיון שאלדד ומידד היו מתנבאים כי משה מת ולא יכנס לארץ, א"כ לא יזכה כעת לבנות בבית המקדש המחנ"ה שלו, ועל כן אמר אלדד ומידד מתנבאים במחנ"ה, שנבואתם הוא כי לא יזכה משה לבנות המקדש במחנה שלו.

פירוש הדבר, שאלדד ומידד התנבאו על ה'גג' של בית המקדש!

אם אלה הדברים, נוכל לחזור בחזרה לחצוצרות:

הבאנו את דברי המשך חכמה, שהחצוצרות יתגלו שנית במלחמת גוג ומגוג; **עוד** הבאנו את דברי בעל הטורים על הפס' {י, ט} וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אֶתְכֶם וְהִרְעַתְכֶם בְּחִצְרוֹת – וכי תבאו מלחמה. רמז למלחמת גוג העתידה שתבא לימות המשיח: **תבאו מלחמה**. בגימ' במלחמת גוג.

נשאלת השאלה – איך ידע המשיח היכן החצוצרות נמצאות?

אומר השפתי כהן – אמר רב נחמן: מה שהיה הוא שיהיה ... ראשי תיבות **משה**, כמו שהיה גואל ראשון כן יהיה גואל אחרון, זהו אומרו כאן "על פי ה' ביד משה", שעתיד שיבוא עם מלך המשיח.

א"כ משה רבינו יבוא עם מלך המשיח – יוציא את החצוצרות – וילכו יחדיו למלחמת גוג ומגוג – ואז מה יהיה??? – "וְהִרְעַתְכֶם בְּחִצְרוֹת!"

אומר הדרשות בית ישי {סימן מ"ה} – [נאמר בפס'] "עד כי יבא שילה" בגימט' משה, "ולו יקתת" אותיות ולוי קתת. ובסוד אשרי העם שככה לו – שככה בגימט' משה. זהו ענין התקיעה בחצוצרות של משה, שלא תקעו בהן ביום מותו של משה, וישלימו אותה תקיעה במלחמת גוג ומגוג, שאז יכין משיח בן יוסף כיסא מלכותו של מב"ד שהוא משה ויחזיר עטרת המלכות לבעליה.

נשאלת השאלה – מה היה אכפת לגרשום איפה הם התנבאו?!

אומרת הגמרא {מסכת פסחים פח, א} – **ואמר ר' אלעזר: מאי דכתיב** מהי כוונת הכתוב {ישעיה ב-ג} **והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו'?** אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק! מדוע מייחס הכתוב את בית המקדש כבית ה' רק מצד היותו קרוי אלוקי יעקב, ולא גם מצד היותו קרוי אלוקי אברהם ויצחק? **אלא**, לעתיד לבוא לא יתייחסו העמים לבית המקדש כאברהם שכתוב בו בנוגע למקדש "הר", שנאמר {בראשית כב-יד} **אשר יאמר היום בהר ה' יראה. ולא יצחק שכתוב בו בנוגע למקדש "שדה"**, שנאמר {בראשית כד-ג} **ויצא יצחק לשוח בשדה. אלא כיעקב שקראו "בית"**, שנאמר {בראשית כח-ט} **ויקרא את שם המקום ההוא בית אל.**

נשאלת השאלה – למה אברהם לא קרא לו 'מגרש' ויצחק קרא לו 'משטח' וכו' – למה דוקא בשמות האלה?

מובא בשם המהר"י **מבעלזא** [כך הובא בספר אוצרות התורה], על פי מאמר המדרש: דבית המקדש של מעלה בנה השי"ת עם מחנה דיליה לכותל הראשון, ושוב בא אברהם עם מחנה שלו ובנה כותל שני, יצחק עם מחנהשלו בנה כותל שלישי, יעקב עם מחנה שלו בנה כותל רביעי, ומשה עם מחנה שלו בנה הגלגל ע"כ. וכ"ק אדמו"ר מרן מהר"א ז"ל **מבעלזא הביא ד"ק אביו כ"ק מרן מהר"ד ז"ל מבעלזא** שהקשה מה לשון אומרת "הקב"ה ומחנה דיליה", וכי הקב"ה צריך ח"ו למחנה שיעזרוהו, ואמר מרן מהר"ד ז"ל דאיתא בקדמונים דהשם של בנין למעלה הוא מספר מחנ"ה (בגימט' חסד א"ל), וזהו דקאמר הקב"ה ומחנ"ה דיליה", והכוונה לשם מחנ"ה.

ובזה פירש כ"ק מהר"י ז"ל דברי רבי אלעזר בפרק האשה, לא כאברהם שכתוב בו הר, ולא כיצחק שכתוב בו שדה, **אלא כיעקב שקראו בית**, וצריך ביאור למה לא קראוהו אברהם ויצחק ג"כ בית ולמה קראוהו בשם הר ושדה דייקא, אמנם לפי הנ"ל שכל אחד היה צריך להוסיף עוד מספר מחנ"ה ניחא, ולזה אברהם קראו 'הר', כי היה צריך ב' פעמים מחנ"ה הוא מספר ה"ר, ויצחק היה צריך ג' פעמים מחנה לכן קראו שד"ה, ויעקב היה צריך ד' פעמים מחנ"ה לזה קראו ב"ת ומשה דבנאיה לגג היה צריך ה' פעמים מחנ"ה ולזה התפלל תקט"ו תפילות מנין ה' פעמים מחנ"ה, **והוסיף מרן מהר"י ז"ל** שזהו שביקש משה רבינו ע"ה "אתה החלות להראות" לי בהמ"ק של מעלה, לזה אבקש ממך "אעברה נא ואראה" גם את בהמ"ק שלמטה כשהוא בנוי ומשוכלל

יהי רצון שנשמע את קול החצוצרות של משה רבינו ב"ב אמן ואמן!!!

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א